

نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، سال بیست و سوم، شماره ۶۹، تابستان ۱۴۰۲

ارزیابی نقش شوراهای محلی در توسعه امنیت پایدار شهری (نمونه موردی: شهر ارومیه)^۱

دریافت مقاله: ۹۸/۱/۱۱ پذیرش نهایی: ۹۸/۱۲/۴

صفحات: ۹۰-۱۱۷

پروین دانشور: کارشناسی ارشد جغرافیا و دفاع مقدس، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران^۲

Email: paryparvin@gmail.com

علی اکبر تقی‌لو: دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

Email: a.taghiloo@urmia.ac.ir

حسن حیدری: استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

Email: h.heidari@urmia.ac.ir

چکیده

امروزه رشد فزاینده شهرنشینی و نبود مدیریت یکپارچه شهری منجر به ناکارآمدی برنامه‌ریزی در شهرها شده است. در این راستا، شوراهای محلی به‌عنوان بارزترین نهادهای محلی و مهم‌ترین جلوه‌های تمرکززدایی، نماد متبلور حضور جدی مردم برای تعیین سرنوشت خویش می‌باشند که در صورت نهادینه شدن جایگاه آن‌ها در ساختار حاکمیت به‌عنوان هماهنگ‌کننده دستگاه‌های اجرایی در این شهرها می‌توانند نقش ارزنده‌ای در توسعه امنیت پایدار شهرها داشته باشند. ازاین‌رو، پژوهش حاضر با رویکرد توصیفی-تحلیلی و با استفاده از روش میدانی انجام پذیرفته است، بدین‌صورت که ابتدا با استفاده از مدل کوکران حجم نمونه مورد مطالعه، ۳۵۴ نفر تعیین شد. در مرحله بعد بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه به تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS پرداخته شد. نتایج مبتنی بر آزمون فریدمن نشان از آن دارد که در بین گویه‌های تحقیق، گویه دوم «توسعه امنیت اجتماعی»، در رتبه اول قرار می‌گیرد و گویه اول «توسعه امنیت اقتصادی» در رتبه آخر قرار می‌گیرد. در بین گویه‌ها، گویه دوم (امنیت اجتماعی) با امتیاز ۲.۹۰ مبنی بر این‌که نقش شوراهای محلی در توسعه امنیت اجتماعی بیشتر از سایر ابعاد است، در رتبه اول قرار می‌گیرد و گویه اول با امتیاز ۱.۹۸ توسعه امنیت اقتصادی در تبه آخر قرار گرفته است. همچنین آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آزمون کوچک‌تر از (۰/۰۵) می‌باشد و در سطح اطمینان ۹۵ درصد، اختلاف معنادار مثبتی بین ابعاد وظایف شوراها و ابعاد توسعه امنیت پایدار شهری وجود دارد.

کلید واژگان: شوراهای محلی، توسعه پایدار شهری، مدیریت شهری، ارومیه

۱. این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان: نقش شوراهای محلی در توسعه امنیت پایدار شهری نمونه موردی: شهر ارومیه در دانشگاه ارومیه به انجام رسیده است.

۲. نویسنده مسئول: ارومیه، دانشگاه ارومیه، گروه جغرافیا

مقدمه

شهرها از جمله پدیده‌های فضایی - جغرافیایی هستند که از اهمیت و جایگاه برجسته‌ای برخوردارند. از نیمه دوم قرن بیستم و پس از جنگ جهانی دوم، به دنبال تغییرات ساختاری و بنیادی در اوضاع اقتصادی - اجتماعی و سیاسی جهان، مطالعات نظری و تحقیقات کاربردی در حیطه مدیریت و برنامه‌ریزی شهری به‌طور جدی صاحب‌نظران و متخصصان امور شهری را وادار به چرخه محسوسی به‌سوی نظام‌های دموکراتیک شهری و رویکرد اداره‌ی شهرها از سطوح خرد به کلان کرد. بر این مبنا، شهرها به‌عنوان مهم‌ترین سکونتگاه‌های زیست انسان، نیازمند اداره شدن هستند. آن‌ها بر اساس بُعد فضایی، جمعیتی و کارکردی دارای پیچیدگی‌های خاصی در اداره امور عمومی هستند. از این‌رو توسعه فزاینده‌ی شهرگرایی مدرن در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، خدماتی و ارتباطی، پیچیدگی اداره شهر را مضاعف کرده است (Carr & et al, 1964: 125). با این تدابیر شهر پایدار، شهری است که از نظر رشد و توسعه اقتصادی، درآمدزایی و اشتغال بتواند نیازهای شهروندان را برآورده سازد و از لحاظ زیست‌محیطی به وضعیت بهداشتی و سلامت شهروندان توجه نموده و مسائل و مشکلاتی از نظر آلودگی هوا، آب و فضاها، سبز و تفریحی و گذران اوقات فراغت نداشته باشد (Maclaren, 1996: 23). مدیریت شهری عبارت است از یک سازمان گسترده، متشکل از عناصر و اجزای رسمی و غیررسمی مؤثر و ذی‌ربط در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهری با هدف اداره، کنترل و هدایت و توسعه همه‌جانبه و پایدار شهر (برک‌پور و اسد، ۱۳۸۸: ۲۷). لذا در این تحقیق، منظور از شوراهای محلی، مجموعه‌ای از نمایندگان منتخب مردم هستند که با برخورداری از اختیارات اجرایی رسمی به اداره بخشی از امور حوزه انتخابیه خود می‌پردازند. طبق قانون اساسی و قانون شورای اسلامی، نقش اصلی در حکمرانی شهری بر عهده شورای اسلامی شهر است که نمایندگانش از طرف مردم انتخاب شده‌اند.

اما امروزه، «امنیت» بنیادی‌ترین نیاز جوامع و مهم‌ترین عامل برای دوام زندگی اجتماعی به شمار می‌رود و از این‌رو از گذشته‌های دور، مورد توجه صاحب‌نظران و نظریه‌پردازان بوده است (جان‌پرور و تقی‌زاده ساروکلایی، ۱۳۹۵: ۳۲). مقوله امنیت از حوزه‌هایی است که به جرأت می‌توان ادعا کرد متون دانشگاهی و فاخر درباره آن بسیار کم تولید شده است (طالبی آرانی و نورمحمدی، ۱۳۸۹: ۷). با این اوصاف امنیت واژه‌ای با ابعاد و شاخصه‌های ذهنی ویژه‌ای است که به آرامش و سکنه درون و احساس رضایت از آرامش و آسایش موجود در ساخت محیط اشاره دارد (بمانیان و محمودی نژاد، ۱۳۸۸: ۲۱). به‌طور کلی دو بعد ذهنی و عینی برای امنیت وجود دارد. بعد عینی، آن است که با عوامل عینی، محیطی و رفتاری ارزیابی می‌شود و بعد ذهنی بر اساس احساس امنیت از جمع درک می‌شود. هر دو بعد می‌تواند بر یکدیگر تأثیر بگذارد. از این‌رو لازم است این دو بعد مورد توجه قرار داده شوند تا امنیت جمع ارتقا یابد (صالحی امیری، ۱۳۹۱: ۸)؛ بنابراین، امروزه با هر چه گسترده و در هم تنیده‌تر شدن جوامع، موضوع امنیت ابعاد گسترده و پیچیده‌ای یافته است (زیاری و همکاران، ۱۳۸۰: ۱۳۹۲).

به‌طور کلی دو تهدید اصلی نسبت به امنیت در شهرها بروز می‌کنند که عبارت‌اند از: جرم و خشونت شهری. بر این مبنا جرائم و خشونت‌های شهری در سراسر جهان در حال افزایش می‌باشد که باعث بالا رفتن واهمه، بیم گسترده و راندن سرمایه در بسیاری از شهرها می‌باشد؛ بنابراین پایداری امنیت شهری دارای اهمیت است و

امنیت شهری پایدار، به معنای پایداری در حذف تهدیدهای امنیت شهری می‌باشد (رضویان و آقایی، ۱۳۹۳: ۴۴).

بنابراین برخی امنیت پایدار را ترکیب امنیت ملی و امنیت انسانی (Smith, 2008: 909) و برخی آن را توسعه اقتصادی جهان دانسته‌اند و عده‌ای نیز امنیت پایدار را توجه به توسعه بین‌المللی، رفاه بیشتر و حفاظت از غیرنظامیان فرض کرده‌اند (Abbott & Marsden, 2008: 167). بر این اساس امنیت پایدار ترکیبی از این دو است که ضمن حفظ امنیت دولت‌ها، امنیت افراد جامعه هم تأمین می‌کند. از این رو می‌توان گفت در کنار ارزش حفظ تمامیت ارضی و بقای نظام سیاسی حاکم (بعد نظامی)، ارزش‌های دیگری نظیر ایجاد شرایط لازم برای رفاه اقتصادی و عدالت اجتماعی (بعد اقتصادی)، مردم‌سالاری و چرخش قدرت و حقوق و آزادی شهروندان (بعد سیاسی) در قالب ارزش‌های ملی، به توسعه دامنه ابعاد ملی می‌انجامد (Almashat, 1985: 65). به هر حال امنیت پایدار در گرو توسعه پایدار است و به معنی ایجاد توسعه اقتصادی است که تبعیض‌آمیز نباشد. از این رو در امنیت پایدار همه عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و امنیتی هم‌زمان و به‌طور پیوسته به کار گرفته می‌شوند تا ارزش‌های اساسی برای رشد و تعالی انسان‌ها مورد هجوم واقع نشود و این ارزش توسعه یابد تا در صورت تهاجم اعم از فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و امنیتی توسط خود مردم از آن‌ها دفاع شود (رستگار پناه و سلطانی فر، ۱۳۹۱: ۷۹). در هر صورت توسعه پایدار شهری، توسعه‌ای همه‌جانبه و ناظر بر ابعاد مختلف است. از این رو مفهوم «پایداری» در کلان‌شهرها حول محورهای متعددی قابل بررسی است. در این میان ضرورت پرداختن به موضوع «امنیت شهری» از آنجایی مهم می‌نماید که وابستگی متقابل میان امنیت و توسعه اجتناب‌ناپذیر است. امنیت زمینه‌ساز و بستر توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است و هم از این عناصر تأثیر می‌پذیرد (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵: ۱۷۷).

در این راستا، شهر ارومیه در سال‌های اخیر رشد شتابان و لجام‌گسیخته‌ای داشته و به علت داشتن رشد طبیعی جمعیت، مهاجرپذیری، گسترش خدمات، اعطای هویت سیاسی و اداری به این شهر به‌عنوان مرکز استان، واگذاری زمین توسط ارگان‌های مختلف دولتی در شهر، برنامه‌های عمرانی کشور، تغییرات اجتماعی - اقتصادی و سیاسی کشور و در نهایت محیط طبیعی مساعد تحولات جمعیتی و کالبدی زیادی به خود دیده است. از این رو مطالعات نشان می‌دهد؛ که میزان برخورداری از امکانات و خدمات شهری در میان مناطق شهر ارومیه نامتعادل است که این عوامل در دوره‌های زمانی گذشته پیامدهایی از قبیل جابجایی‌های غیرضروری در سطح شهر، تمرکز جمعیت و فعالیت‌ها در بخش‌هایی از شهر، گسترش مشکلات مختلف شهری و عدم برخورداری یکسان مناطق و نواحی مختلف از خدمات شهری را به همراه داشته است. از این رو عوامل ذکر شده موجب گشته که سازمان فضایی شهر ارومیه با چالش‌ها و ناپایداری‌های اساسی مواجه گردد؛ بنابراین، از آنجاکه توسعه امنیت پایدار شهری رابطه تنگاتنگی با شوراهای محلی دارد و شوراهای محلی می‌توانند با استفاده از اختیارات قانونی خود زمینه دستیابی به توسعه امنیت پایدار شهری را فراهم کنند. لذا در این پژوهش سعی شده است نقش و اثرات شوراهای محلی در توسعه امنیت پایدار شهری ارومیه مورد واکاوی علمی قرار گیرد.

در جدول (۱) به چند پیشینه‌ای که در ارتباط تنگاتنگ با موضوع پژوهش می‌باشد، اشاره می‌کنیم. از این رو، بررسی پیشینه تحقیق می‌تواند کمک شایان توجهی به محقق در فرایند پژوهش کند.

جدول (۱). پیشینه مطالعاتی پژوهش

ردیف	محققان	توضیحات
۱	مدبری ۱۳۸۵	در مقاله‌ای با عنوان «جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر» در پی رابطه میان جرم، خشونت و احساس امنیت در فضای شهری است. نتایج پژوهش از نظریه‌ی جکویز حمایت نمی‌کند و نشان می‌دهد که نقش جرم در کاهش احساس امنیت پیش از خشونت است.
۲	نوابخش و اقبالی ۱۳۸۶	در مقاله‌ای با عنوان «توسعه پایدار شهری: مروری بر مفاهیم، روندها و رویدادها» بیان می‌کنند که توسعه پایدار و توسعه پایدار شهری از جمله مهم‌ترین مباحث روز جوامع شهری در خصوص مسائل کنونی و آینده محیط‌زیست و شهرها می‌باشد و در این مسیر اهمیت مشارکت شهروندان و نقش برجسته مدیریت شهری و دولت‌های محلی در امر توسعه پایدار شهری آشکار است.
۳	ضرابی و جمالی نژاد ۱۳۸۹	دستیابی به ساختار مناسب در مدیریت هماهنگ شهری می‌تواند با همگرایی و تقویت امکانات اجرایی و اداری شهرها و قادر ساختن مقامات محلی برای شناسایی مشکلات و اولویت‌ها، ایجاد و اجرای سیاست‌های توسعه پایدار را تسهیل کند و با نظامی غیرمتمرکز، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت دقیق‌تر دولت، اقتدار و کارآمدی، پیشبرد سریع برنامه‌ها و همسو کردن امور محلی و ملی و احساس تعلق و همبستگی میان شهروندان را افزایش داده و در تحقق امنیت اجتماعی مؤثر باشد.
۴	قیصری و حسینی ۱۳۹۲	امنیت پایدار از جمله موضوعاتی است که از زوایای مختلف مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است و آنچه این مقاله را از سایر تحقیقات مشابه متمایز می‌کند، تمرکز نویسندگان بر کارکردهای مهندسی و تحلیل حساسیت متغیرهای غیر هویتی معیشتی و نهادی در جبران کسری تمایزات هویتی اقوام با هویت ملی است. در پایان این نتیجه حاصل شده است که به دلیل ذاتی بودن آثار هویتی، بعضی متغیرهای منتسب به همگرایی هویتی با تعیین نوع، شکل، شدت و بسامد امنیت پایا، نقش اصلی و محوری را در تولید همگرایی ملی و در نتیجه امنیت پایدار با دوام نسبتاً درازمدت و نهادی شده دارند و در رویکرد مبتنی بر مهندسی و معماری امنیت، سایر عوامل غیر هویتی، مثل دو گروه متغیرهای نهادی و معیشتی، می‌توانند موجبات جبران کسری هویت ملی و حاکمیتی از هویت قوم مورد مطالعه را فراهم آورند.
۵	اسحاق ارجمند سیاه‌پوش (۱۳۹۴)	در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی متغیرهای وضعیت توسعه پایدار شهری در شهر اندیمشک و ارائه مدل متناسب»، نتیجه تحقیق نشان می‌دهد که رابطه بین مشارکت مردمی، مسائل فرهنگی، ساختار مدیریت شهری، مسائل زیست‌محیطی و توسعه پایدار شهری وجود دارد.
۶	روستایی و همکاران (۱۳۹۵)	در مقاله‌ای با عنوان «بررسی تحلیل فضایی گسترش فقر شهری در شهر تبریز طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۷۵» بیان می‌کند برای شناخت و سنجش فقر از تکنیک خودهمبستگی فضایی با استفاده از لکه‌های داغ در نرم‌افزار GIS استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که توزیع فضایی فقر از مدل خوشه‌ای پیروی می‌کند و خوشه‌های مرفه نزدیک به مرکز شهر و فقرا به حاشیه شهر گرایش دارند.
۸	قربانی و همکاران (۱۳۹۶)	در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی شاخص‌های کالبدی مسکن با رویکرد توسعه پایدار در مناطق ۲ و ۴ شهر تبریز» با استفاده از روش AHP فازی و نرم‌افزار GIS اقدام به ارزیابی معیارهای پایداری کالبدی منطقه ۲ و ۴ شد. نتایج نشان می‌دهد که مساکن منطقه ۲ شهر تبریز پایداری کالبدی بالاتری نسبت به منطقه ۴ دارند.
۹	متقی و همکاران ۱۳۹۸	در مقاله‌ای با عنوان واکاوی نقش دولت‌های محلی در توسعه پایدار شهری (نمونه موردی: شهرهای ایران) بیان می‌کنند که امروزه شهرها به عنوان مکان‌های زیست بشر آن چنان جایگاهی یافته‌اند که توسط مدیریتی مستقل اداره می‌شوند که نتایج تحقیق حاکی از آن است که روی آوردن به توسعه پایدار شهری در جهت ساختن شهر پایدار و شهروند سالم در ایران، ضروری است (بهداشت، کیفیت زندگی و پایداری محیط و سلامت شهروند) در اولویت اقدامات دولت‌های محلی در راستای مدیریت شهری مدنظر قرار گرفته شود.
۱۰	فنی و همکاران	در مقاله‌ای با عنوان نقش شورا‌های محله‌ای در توسعه پایدار شهری مورد مطالعه: محله امیرآباد، منطقه ۶ تهران

۱۳۹۸	بیان می‌کنند که رشد فزاینده شهرنشینی و نبود مدیریت منسجم شهری منجر به ناکارآمدی برنامه‌ریزی در شهرها شده است. نتایج پژوهش گویای آن است که شورای محله امیرآباد با تغییر بنیادی ساختارهای برنامه‌ریزی توسعه محله می‌تواند به پایداری اکولوژیک، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی محله در راستای توسعه پایدار محله‌ای کمک شایان توجهی کند.	
۱۱	نیومن ۱۹۷۳	او در کتاب "مردم و طراحی در شهر پرخشونت" درباره تغییر ساختار محیط شهری پیشنهادهایی ارائه می‌دهد. ازجمله ایجاد ظرفیت کالبدی نظارتی در فضا تا فرصت نظارت برای ساکنان و دیگر نهادها ممکن‌گردد.
۱۲	استینج ۲۰۰۰	در انگلستان، نیز به بررسی و مقایسه مزایا و معایب عرضه خدمات به‌صورت محلی پرداخته است. او معتقد است در عین این‌که عرضه خدمات به‌صورت محلی پیامدهای مثبت زیادی دارد، در‌صورتی‌که فرایند صحیح این امر اجرایی نشود پیامدهای منفی و بدی در انتظار این نوع مدیریت سات که هم منجر به اختلال در نظم عمومی محلی و هم مشروعیت سازمان‌های حامی آن را زیر سؤال می‌برد.
۱۳	پاور ۲۰۰۴	در ارزیابی مدیریت محلی در انگلستان به آسیب‌شناسی مدیریت خدمات محلی پرداخته است و در این زمینه بیان کرده است، یکی از عمده‌ترین محدودیت‌های مدیریت محلی، نبود استراتژی برای عملیاتی کردن آن پس از تجربه‌های متعدد است. درنتیجه مدیریت محلی نیازمند یک چهارچوب عرضه جدید و الزام قابل توجه به رخ دادن آن در زمینه گسترده‌ای است. از طرف دیگر مقامات محلی فراتر از بازوی کنترل مرکزی عمل نمی‌کنند.

بنابراین، با بررسی پیشینه‌های تحقیق در این زمینه می‌توان نتیجه گرفت که پژوهش‌های بسیار کمی در خصوص توسعه امنیت پایدار شهری انجام شده است. از این رو، در پیشینه تحقیق به این امر که توسعه امنیت پایدار شهری زمانی شکل می‌گیرد که مدیران شهری در راستای نظم و توسعه پایدار همه‌جانبه شهری گام بردارند و توجه و اشاراتی نشده بود که تحقیق حاضر با این رویکرد به انجام آن پرداخته است.

بنیادها، شالوده‌ها و مفاهیم

با نگاهی به رشد و گسترش روند شهرنشینی، می‌توان دریافت که شهرنشینی دارای پیامدها و تبعات گوناگونی برای ساکنان آن است که در این میان امنیت و احساس امنیت دارای نقشی اساسی است (بمانیان و محمودی‌نژاد، ۱۳۸۷: ۶۰). وجود امنیت از زمان‌های بسیار دور در شهرها ضرورت داشته است (Cozens, 2008:153). امروزه نیز توجه به مفهوم امنیت شهروندان و روش‌های ارتقای آن، به عنوان یکی از اولویت‌های اساسی طراحان و برنامه‌ریزان شهری تبدیل شده است، به طوری که نمی‌توان بدون توجه به این عامل شرایط توسعه مطلوب و پایدار شهری را فراهم ساخت (ذبیحی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۲۱). بر این بنیاد مکان‌های شهری و فضاهای مختلف و چندگونه آن ظرفی برای فعالیت‌ها و رفتارهای ساکنان آن است. حال، ایجاد ناهماهنگی میان فعالیت‌ها، جمعیت و فضا باعث ایجاد ناامنی شهری و جرائم می‌گردد (لطفی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۳۲). از این رو، فضاهای شهری به عنوان مکان‌هایی که اقشار مختلف مردم در آن حضور می‌یابند، نیازمند طراحی آگاهانه هستند، به نحوی که رضایت مخاطبان را جلب نماید. یکی از معیارهای فراهم نمودن آسایش شهروندان در چنین فضاهایی، ارتقای امنیت محیطی است (ایزدی و حقی، ۱۳۹۴: ۶). نمادها، نشانه‌ها، تناسبات، صدا، نور و عملکرد از بارزترین ویژگی‌های تأثیرگذار محیط بر انسان می‌باشند که این موارد مانند وجوه مادی و ظاهری بوده و اثرات ناشی از آن‌ها را می‌توان در مقوله‌هایی چون هویت، تشخیص، احساس تعلق به مکان، احساس امنیت مورد توجه و بررسی قرارداد (سلیمانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۳۴). بر این اساس، ایمنی و امنیت از اساسی‌ترین توقعاتی است که از یک فضای شهری انتظار می‌رود (شاهیوند و همکاران، ۱۳۹۳: ۹۲). برقراری

نظم و امنیت و اقدام برای کاهش ناهنجاری‌های شهری همواره یکی از دغدغه‌های مدیران و برنامه‌ریزان شهری به حساب آمده است (غنی‌زاده و کلانتری، ۱۳۹۲: ۷۸).

پاسیونه "دولت محلی" را مشتمل بر مجموعه‌ای از مؤسسات محلی حکومت مرکزی، مؤسسات قضایی محلی و همچنین سایر سازمان‌های محلی غیردولتی می‌داند که سرپرستی روابط اجتماعی سطح زیر ملی را به عهده دارد (Pacione, 2005: 921). صندوق بین‌المللی پول دولت محلی را این‌گونه تعریف می‌کند: دولت محلی واحدهای نهادی، مالیاتی، قانونی و اداری اختیارات گسترده اجرایی در کوچک‌ترین مناطق جغرافیایی به‌منظور اهداف سیاسی- اداری مختلف هستند (International Monetary Fund, 2014: 413). از نظر تیلور و فلینت همه دولت‌ها دارای نهادهایی هستند که در سطح ملی فعالیت می‌کنند. محدوده وسیعی از عملیات‌ها در این مقیاس خاص سازمان‌دهی می‌شوند که آموزش، تأمین مسکن، حمل‌ونقل عمومی و برنامه‌ریزی استفاده از زمین از آن جمله‌اند. این فعالیت دولتی عموماً تحت عنوان "دولت محلی" خوانده می‌شود تا به فعالیت‌هایی که در سطح کشوری و ملی انجام می‌گیرد و به آن «دولت مرکزی» گفته می‌شود، اشتباه نشود (Taylor & Flint, 2000: 128). در نهایت می‌توان این‌گونه بیان نمود که چون در کشور ایران در برگردان واژه لاتین دولت محلی و حکومت محلی اختلاف‌نظر بین اندیشمندان حوزه‌های مختلف وجود دارد از این‌رو، بهتر است که به جای آن از واژه «شوراهای محلی» استفاده کرد که هم دربرگیرنده سازمان‌های زیرمجموعه آن می‌باشد و هم می‌توان به اختلاف شکل‌گرفته در واژگان این حوزه پایان داد. بر این بنیاد، شوراهای محلی در قالب سازمان‌های مهمی نظیر (شوراهای شهر و شهرداری‌ها)، در فضاهای جغرافیایی کوچکی به‌عنوان اصلی‌ترین بازیگران شهر به شمار می‌روند که مدیریت شهر را به عهده دارند (جان‌پرور و قربانی سپهر، ۱۳۹۶: ۱۰۵).

در این راستا، مدیریت شهری عبارت است از یک سازمان گسترده، متشکل از عناصر و اجزای رسمی و غیررسمی مؤثر و ذی‌ربط در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهری که اداره، کنترل و هدایت توسعه همه‌جانبه و پایدار شهر را عهده‌دار است (Alev, 2006: 37)؛ به عبارت دیگر، مدیریت باید بر کلیه‌ی جهات اجرایی که افراد ساکن شهر با آن تماس دارند، نظارت کند و در جهت اجرای صحیح امور و رفع مشکلات و تأمین نیازها بکوشد. هدف کلان مدیریت شهری، ایجاد محیطی قابل زندگی برای همه، همراه با عدالت اجتماعی، کارایی اقتصادی و پایداری زیست‌محیطی است و مدیریت شهری در محدوده‌های زمین و مسکن شهری، خدمات اجتماعی و زیربنای توسعه‌ی اقتصادی و زیست‌محیطی، به‌طور یکپارچه وارد می‌شود (Cowan, 2005: 145). لذا، در چند سال گذشته شهرداری‌ها به‌منظور جلب مشارکت هر چه بیشتر شهروندان در اداره‌ی شهرها و برقراری سیستم حکمروایی خوب شهری، طرح‌های مختلفی از جمله محله گرایی، ناحیه محوری و غیره را به اجرا گذاشتند. در این میان طرح مدیریت محله‌ای از جمله طرح‌هایی است که از چند سال گذشته در کلان‌شهرهای کشورهای مختلف نظیر انگلستان، کانادا، استرالیا و غیره به اجرا گذاشته شده است. در این طرح، اداره بخشی از امکانات محله به خود مردم سپرده می‌شود، به عبارت دقیق‌تر مدیریت شهری در طول فرایندی قانونی و موردپذیرش در راستای کاهش تصدی‌گری، برون‌سپاری، گسترش و نهادینه کردن مشارکت آگاهانه و اثربخش مردمی و واگذاری فضاها، ابنیه و فعالیت‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی و ورزشی به مردم، مدیریت در سطح محله را به وجود آورده است (طالبی‌نژاد، ۱۳۹۱: ۲۷).

توسعه تنها یک پدیده اقتصادی نیست، بلکه فرآیند چندبعدی است که شامل سازمان‌دهی مجدد و جهت‌دهی اقتصاد و سیستم‌های اجتماعی است. همچنین به دنبال افزایش درآمد و بازدهی جامعه است. توسعه اصولاً شامل تغییرات بنیادی در ساختارهای سازمان‌ها، جوامع و مدیریت‌هاست. به همان نحو تغییرات در دیدگاه مردم و در برخی موارد سنت‌ها و عقاید نیز هست (Streeten, 1999:56). ارزیابی سطح توسعه از طریق شاخص‌های منفرد یا مجموعه‌ای از شاخص‌های چندگانه و در محورهای مختلف توسعه اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی انجام می‌شود (Mcgillivray, 1991:24)؛ اما باید توجه داشت که توسعه پدیده‌ای چندبعدی و پیچیده است و نمی‌تواند به وسیله‌ی یک شاخص اندازه‌گیری شود (Todaro, 1989:93). تعاریف گوناگونی درباره توسعه ارائه شده است که به جنبه‌های مختلفی از توسعه اشاره شده است. در تعریفی از توسعه مؤسسه مارگا توسعه‌ای را کامل می‌داند که دارای پنج مشخصه زیر باشد:

۱- بعد اقتصادی که به ایجاد ثروت و بهبود شرایط زندگی مادی و توزیع عادلانه امکانات مربوط می‌شود.

۲- بعد اجتماعی که بر مبنای امکانات بهزیستی (بهداشت، آموزش، مسکن و اشتغال) اندازه‌گیری می‌شود.

۳- بعد سیاسی که ارزش‌هایی مانند حقوق بشر، آزادی‌های سیاسی، حقوق تابعیت و برخی اشکال دموکراسی را شامل می‌شود.

۴- بعد فرهنگی که بر مبنای به رسمیت شناختن این واقعیت است که فرهنگ‌ها به افراد، هویت و ارزش شخصی اعطا می‌کنند.

۵- بعد موسوم به «الگوی زندگی کامل» که به نظام‌های محتوایی، نهادها و باورهای مربوط می‌شود که با هدف نهایی زندگی و تاریخ در ارتباط است (گولت، ۱۳۷۰: ۶۹-۷۰). از نظر کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه، بسیاری از مسائل بحرانی مربوط به بقاء و زندگی، به توسعه نامتوازن، فقر و رشد جمعیت مربوط است که باعث فشار بی‌سابقه بر منابع طبیعی نیز می‌گردد. مارپیچ رو به پایین فقر و تخریب محیط‌زیست، باعث اتلاف فرصت‌ها و منابع و به‌طور خاص باعث اتلاف منابع انسانی می‌شود. آنچه در حال حاضر مورد نیاز است، دوره جدید از رشد قوی اقتصادی که در عین حال به مسائل اجتماعی و محیط‌زیست پایدار نیز توجه داشته باشد. بر این اساس کمیسیون برانت لندن، موضوع توسعه پایدار و ارتباط بین اقتصاد رفاه و محیط‌زیست را مطرح کرد. از دیدگاه کمیسیون برانت لندن، توسعه پایدار توسعه‌ای است که پاسخگوی نیازهای حال حاضر، بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای رفع نیازهای خود باشد (Gru nkemeyer & Moss, 1991: 31).

بر این اساس می‌توان گفت، رویکرد توسعه دارایی‌مبنا رویکرد جدیدی در شهرسازی و توسعه پایدار محلی است، اما قبل از آن که «کرتزمن» و «مک نایت»، آن را به عنوان رویکردی جایگزین برای بهبود جوامع محلی آمریکا پیشنهاد دهند، تجربیاتی نظیر تجربه «جین جیکوبز» و «پانتام»، به گونه‌ای از اثرات سرمایه اجتماعی در بهبود جوامع محلی بحث کرده است. «عارفی» نیز رویکرد دارایی‌مبنا را در توسعه اجتماعات محلی شهر لس‌آنجلس مورد استفاده قرار داد. او موفقیت این رویکرد را در افزایش تمایل به مشارکت شهروندان و حس

تعلق ساکنان می‌داند و بر شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی تأکید می‌کند (رضازاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۰). همچنین این رویکرد را در کشورهای همچون فیلیپین، اکوادور، مصر و اتیوپی مورد بررسی قرار داده‌اند و به نتیجه رسیدند که شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی، هنجارها و اعتماد اجتماعی در بسیاری موارد به توسعه اجتماع محلی و کاهش فقر منجر شده است (Mathie & Cunningham, 2008:35).

در شرایط امروزی که عقلانیت ابزاری مدرن و نگاه کثرت‌گرا به مفهوم توسعه، موجب صدمات اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی فراوانی شده، لزوم توسعه پایدار شهرها روزه‌روز اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. در مورد اهداف و مؤلفه‌های توسعه پایدار سخن بسیار رفته است. تعریف ارائه‌شده در گزارش برانت‌لند، به‌نوعی همه‌جانبه تمام مفاهیم توسعه پایدار را پوشش می‌دهد (WCED, 1987:43). به اعتقاد برخی، این تعریف از توسعه پایدار در بر دارنده ابعادی است که منجر به چالش و کج‌فهمی در توسعه پایدار شده است (Wironen, 2007:7). «لوک» اشاره می‌کند که این تعریف در اشاره به نیازهای افراد در حال حاضر، شکست‌خورده‌ای است و این‌که آیا آن‌ها نیاز هستند یا خواسته و یا این‌که کجا و چگونه توسعه می‌تواند این نیازها را تأمین کند (Luke, 2005:36). اندیشه توسعه پایدار بدین ترتیب شکل گرفت که رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی در راستای کاهش سرمایه‌های زیست‌محیطی و نیازهای توسعه نباشد. بعدها مشخص شد پایداری فقط در ارتباط با زیست‌بوم انسانی تعریف نمی‌شود و برای دستیابی به توسعه پایدار لازم است مباحث اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیست‌محیطی به‌طور هم‌زمان مورد توجه قرار گیرد (حاجی پور، ۱۳۸۵: ۳۹). بنابراین، منظور از توسعه پایدار، حفاظت صرف از محیط‌زیست نیست، بلکه مفهوم جدیدی از رشد اقتصادی است که عدالت و امکانات زندگی را برای تمام مردم جهان و نه تعداد کمی از افراد برگزیده است. توسعه پایدار و توسعه انسانی، نه فقط جنبه‌های اقتصادی، بلکه جنبه‌های محیطی و مهم‌تر از آن، وجوه اجتماعی، سیاسی، آموزش و نیز روابط متقابل عوامل مذکور را در نظر می‌گیرد.

ازجمله مهم‌ترین جنبه‌های تأمین حداقل نیازها برای اجزای توسعه پایدار که مستقیماً در کیفیت زندگی دخالت دارد، می‌توان به: حذف فقر، کاهش رشد جمعیت، توزیع منطقی منابع، داشتن مردمی سالم‌تر، آموزش‌دیده‌تر و تعمیق‌یافته‌تر دست‌یافت (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۱۴). ازاین‌رو، توسعه پایدار محلی بر پایه توسعه اجتماعات محلی بنا می‌شود و حل مشکلات از درون محله با ترکیب سرمایه طبیعی، کالبدی، انسانی و اجتماعی مقدور خواهد شد و به بیانی توسعه پایدار محلی رویکردی متوجه به اجتماعات محلی دارد و این عنصر بیشترین نقش را برای دستیابی به این مهم داراست (کاظمیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۴). با توجه به تعریف بالا پایداری محلات و توسعه محله‌ای درصدد است تا با دستیابی به اهداف توسعه پایدار در مقیاس اجتماعات محله‌ای و اجزای سازنده محیط شهری، نتایج توسعه پایدار را به‌صورت ملموس و قابل ارزشیابی درآورد (خاکپور و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۳). توسعه‌ی پایدار شهری؛ یعنی تغییر تراکم و کاربری اراضی شهری جهت رفع نیازهای اساسی مردم در زمینه مسکن، حمل‌ونقل، اوقات فراغت و... به‌گونه‌ای که شهر از نظر زیست‌محیطی قابل سکونت از نظر اقتصادی، قابل دوام و از نظر اجتماعی دارای برابری باشد (Mandeli, 2008:12). با توجه به مطالعات گسترده در مورد توسعه پایدار شهری شاخص‌های شناسایی‌شده‌اند که به‌طور خلاصه به بررسی آن‌ها پرداخته شده است.

۱- شاخص زیست محیطی

شهر به عنوان یک واحد اکولوژی رابطه دقیق میان انسان و محیط را در خود نهفته دارد. حفظ منابع پایه در سطوحی که توانایی نسل آینده را در برآورده کردن نیازهایشان سلب نکند و یا حفظ یا ارتقاء ظرفیت، کیفیت و انعطاف اکوسیستم است. این شاخص از توسعه پایدار شهری از طریق کاهش مصرف منابع و انرژی، کاهش حجم ضایعات کاهش آلودگی و... تقویت می شود.

۲- پایداری اقتصادی

این شاخص بر حفظ یا ارتقاء شرایط اقتصادی تأکید دارد. معیارهای اقتصادی ارتباط محکمی با فرآیند شکل گیری سیاست های اقتصادی دارند. پایداری اقتصادی مبتنی بر ترکیبی از مؤلفه های اقتصادی مربوطه مانند بودجه مدیریت شهری، میزان رشد تورم، تعداد پروژه های عمرانی، اشتغال رسمی و غیررسمی، بیکاری و... است.

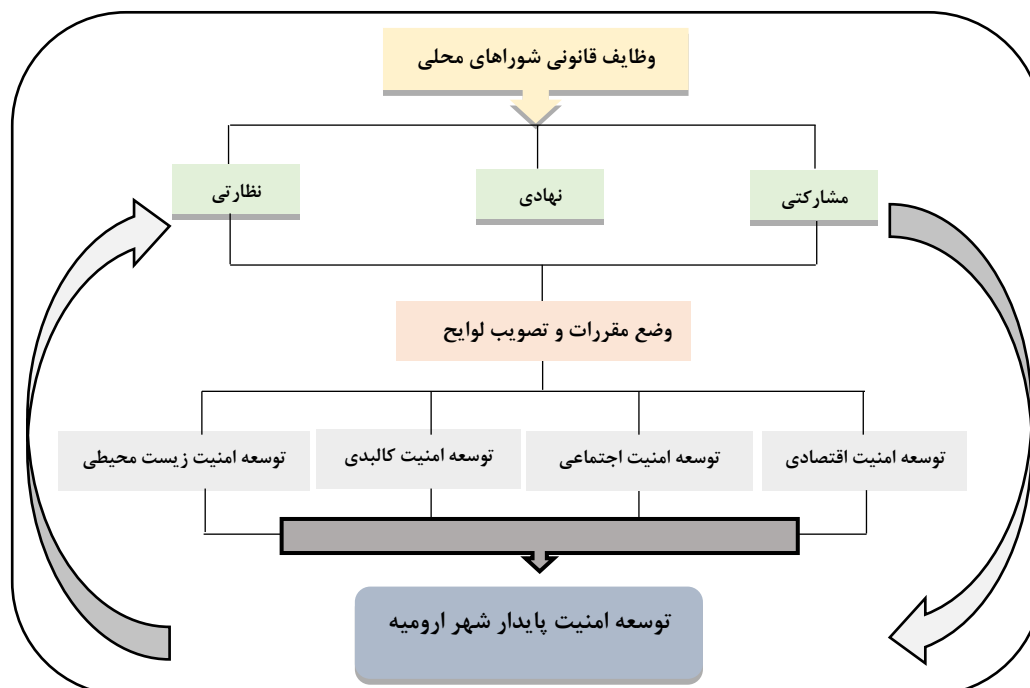
۳- پایداری اجتماعی

پایداری اجتماعی فرآیندی درازمدت می باشد که به واسطه ارگان های رسمی و غیررسمی در جامعه تحقق می یابد. توسعه پایدار شهری زمانی پویا خواهد بود که با توسعه اجتماعی و فرهنگی هماهنگ باشد. برخی معیارهای پایداری اجتماعی که در توسعه پایدار شهری مورد توجه قرار می گیرند عبارتند از میزان رشد فقر، متوسط تحصیلات، تراکم جمعیت در مناطق مختلف شهر، تعداد مراکز فرهنگی و... (Isaksson, 2006: 97). با توجه به نقش شهرها و سازمان های محلی در جهت افزایش رفاه و پویایی اقتصادی- اجتماعی کشورها وظایف نوین مدیریت شهری در دو گروه طبقه بندی شده است:

• توسعه اقتصادی؛

• عرضه خدمات و پشتیبانی عمومی (Young et al. 2012).

بنابراین، با توسعه شهرها و مطرح شدن اصل توسعه پایدار، توجه به اصل پایداری هر چه بیشتر مورد توجه قرار گرفته است و این سؤال که چگونه می توان یک شهر را به شهری پایدار تبدیل کرد، مطرح گردید و به دنبال آن نظریه های توسعه پایدار شهری به سرعت میان طراحان شهری، شهرسازان و برنامه ریزان شهری مورد قبول واقع گردید و مباحثی چون پایداری شکل شهر، الگوی پایدار سکونتگاه ها، محیط زیست شهری، الگوی مؤثر حمل و نقل، رفع نیازهای اساسی شهروندان، ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و... بر اساس این نظریه وارد مباحث علوم شهری گردید. توسعه پایدار شهری، فرایندی همه جانبه، مداوم و هماهنگ بین همه اجزای تشکیل دهنده فضای شهری و شهروندان محسوب می شود که طی آن ضمن برخورداری ساکنان فعلی شهر از کیفیت مطلوب زندگی شهری این شرایط برای ساکنان آتی شهر نیز مورد توجه قرار گیرد. مهم ترین هدف توسعه پایدار شهری، رشد و ارتقاء کمی و کیفی زندگی شهروندان در بلندمدت است. به طوری که آیندگان هم بتوانند از زندگی مطلوب و شایسته ای برخوردار شوند. به نحوی که باید نیازهای شهروندان امروز را از منابع شهری بدون خدشه وارد کردن به توانایی نسل های آینده در تأمین احتیاجاتشان و با بهره برداری عاقلانه بدون آثار مخرب زیست محیطی برآورده نمود شکل (۱).

شکل (۱). مدل مفهومی تحقیق (مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۷)

روش تحقیق

منطقه مورد مطالعه

اسناد موجود از گذشته نشان می‌دهند که شهر ارومیه در قرون سوم و چهارم ه.ق شهری بزرگ و آباد بوده است که پس از اردبیل و مراغه سومین شهر آذربایجان به شمار می‌رفت. محیط شهر را در قرن هشتم هجری قمری بالغ بر ۱۰ هزار گام و توابعش را بالغ بر ۲۰ دهکده گزارش دادند. به‌طور کلی موقعیت استقرار شهر ارومیه از لحاظ قرار گرفتن بر سر راه‌های تجاری قفقاز، آسیای صغیر و بین‌النهرین، نه تنها شرایط مناسبی را برای توسعه مدنیت و زندگی شهری در آن فراهم ساخته، بلکه همواره شرایط ممتازی را از حیث تاریخی، فرهنگی و اقتصادی برای این شهر پدید آورده است.

در سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت ارومیه ۷۳۶۲۲۴ نفر بود از این تعداد ۳۶۹۰۴۳ نفر مرد و ۳۶۷۱۸۱ نفر زن بود این تعداد در قالب ۲۲۵۰۵۰ خانوار بودند. به‌طور کلی جمعیت کل استان و بخصوص نقاط شهری آن در سال‌های مختلف افزایش یافته‌اند. ارومیه دهمین شهر پرجمعیت ایران و دومین شهر شمال غربی ایران بعد از تبریز است شکل (۲) (از نظر جمعیتی با سهم نسبی ۳۱/۲۸ درصد پرجمعیت‌ترین شهرستان استان می‌باشد).

ارومیه در افق ۱۴۰۴ کلان‌شهری سالم، سبز، فرهنگی، دانش‌محور و با کیفیت مبتنی بر فعالیت‌های زیست‌محیطی و حفظ سرمایه‌های طبیعی و فرهنگی است. شهری ایمن، زیبا و روح‌نواز، با ترکیبی متعادل از معماری سنتی و مدرن که هویت ایرانی و اسلامی در سیمای آن متجلی است و فضای مناسب برای کار، زندگی، تفریح و تعاملات اجتماعی را در اختیار شهروندان و گردشگران قرار می‌دهد. اقتصاد ارومیه در افق

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.61186/jgs.23.69.91]

روش تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه انجام توصیفی-تحلیلی است. همچنین برای چارچوب نظری آن از نظریات، مفاهیم مرتبط با موضوع تحقیق استفاده شده است و برای انجام این تحقیق از استراتژی مطالعه موردی استفاده بهره گرفته شده است. همچنین روش‌های گردآوری اطلاعات در این تحقیق به دو صورت کتابخانه (اسنادی) و میدانی بوده که در روش مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی از منابع، اسناد و مدارک علمی از جمله کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و جزوات مرتبط با تحقیق استفاده شده است. درواقع در این روش بسیاری اطلاعات قبل از چارچوب‌بندی تحقیق و بعدازآن تهیه می‌شود؛ اما در روش میدانی؛ با مراجعه به منطقه مورد مطالعه (شهر ارومیه) و استفاده از ابزار تحقیق (پرسش‌نامه، مشاهده) اطلاعات مختلف گردآوری شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق به روش پرسش‌نامه‌ای به‌صورت زیر عمل شده است: پرسش‌نامه ارائه شده برای گردآوری اطلاعات میدانی شامل ۶۰ سؤال می‌باشد که این پرسش‌ها بر اساس شاخص‌های توسعه امنیت پایدار شهری و برخی از مهم‌ترین وظایف و نقش‌های شوراهای محلی در امنیت پایدار شهری، برگرفته از سایر کارهای گذشته استخراج شده بود، تنظیم گردیده است. هرکدام از شاخص‌ها تأثیرگذاری این عوامل بر توسعه امنیت پایدار شهری را موردبررسی قرار داده‌اند. لذا، جامعه آماری انتخاب شده برای پاسخ‌گویی به این پرسش‌نامه شامل شهروندان شهر ارومیه می‌باشد. درمجموع اطلاعات گردآوری شده از طریق روش توصیفی و استنباطی با بهره‌گیری از آزمون T-Test به کمک نرم‌افزار Spss پردازش و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

همچنین دو پرسش و فرضیه پژوهش به قرار زیر تنظیم شده است.

۱. شوراهای محلی بر کدام یک از شاخص‌های امنیت پایدار شهری در شهر مرزی ارومیه تأثیرگذار هستند؟
 ۲. چه رابطه‌ای میان وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری در شهر مرزی ارومیه وجود دارد؟
- فرضیه‌های سؤالات حاضر به شرح ذیل است.
۱. به نظر می‌رسد نقش شوراهای محلی در "بعد اجتماعی" توسعه امنیت پایدار شهری در شهر ارومیه نسبت به سایر ابعاد بیشتر است.
 ۲. به نظر می‌رسد بین وظایف قانونی شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتایج

یافته‌های توصیفی

ارزیابی ساختارهای شوراهای محلی در ایران

شوراهای محلی در ایران کماکان تابع حکومت مرکزی می‌باشند و اختیارات خود را از مرکز کسب می‌کنند؛ بنابراین، نظام مدیریت شهری در ایران نظام مستقلاً نبوده و سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف رسمی و غیر رسمی آن را هدایت می‌کنند (طلا و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۸).

- از دیگر مشکلات مدیریت شهری در ایران این است که «مدیران اغلب شهرها از تخصص لازم در زمینه مدیریت تشکیلاتی و آشنایی عملی با فنون شهرسازی و مدیریت شهری برخوردار نیستند. از دیگر مشکلات، حاکم بودن ساختار بوروکراتیک بر تمام ضوابط شهرداری‌ها است، کاغذبازی و روال انجام برنامه‌ها بسیاری از شهرداری‌ها را در کلافی سردرگم و انجام امور را به طریق روزمرگی گرفتار کرده است. شهرداری‌ها به‌طور عمده فاقد برنامه‌های بلندمدت، دورنگرانه برای شهرهای خود هستند. تنها در چند سال اخیر است که فقط به تنظیم برنامه‌های پنج‌ساله آن‌هم برای بعضی از شهرها اقدام شده است» (شیعه، ۱۳۸۲: ۵۳-۵۱).

- بعد از انقلاب، ما به دلیل وحشت از دیکتاتوری، دچار نوعی از تششت و تفرق در مدیریت سطوح محلی شده‌ایم که این موضوع آشکارا در مدیریت شهری نمایان شده است و اکنون مجموعه دستگاه‌های خدماتی در شهرها بدون هماهنگی با یکدیگر کار می‌کنند (معصوم و علی‌آبادی، ۱۳۸۱: ۵).

- علاوه بر این مسائل، شهرداری‌ها و شوراهای عمدتاً از نوع مسائل فرابخشی هستند، با وارد شدن به شهرها می‌توان دید که تمام بخش‌ها در دل شهر قرار دارند و شوراهای و شهرداری‌ها، خواسته یا ناخواسته می‌بایست همانند یک حکومت به تمام این بخش‌ها پاسخ دهند. به بیان دیگر، آن‌ها، دارای مدیریت فرابخشی‌اند و این مدیریت فرابخشی در تعارض با مدیریت بخشی وزارتخانه‌ها قرار دارد، یعنی کشور ما دارای سیستم اجرایی متمرکز و بخش‌نگری است که با سیستم غیرمتمرکز و فرابخشی شوراهای و شهرداری‌ها در شهر هماهنگ نیست (همان، ۶).

- شوراهای بر اساس اصل هفتم قانون اساسی، یکی از ارکان کشورند و موجودیت آن‌ها الزامی است. همان‌طور که ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی از جمله ارکان کشور است. از طرفی سازمانی عمومی و غیردولتی است و در حوزه انتخابی خود تحت مدیریت هیچ‌یک از مراجع و ادارات حکومتی قرار ندارد و تبعیت از

تصمیمات آنها در حدود اختیارات قانونی شوراها حتی برای سازمان‌های کشوری نیز لازم است. همچنین «اصل ۱۰۳ قانون اساسی، استانداران، فرمانداران، بخشداران و دیگر مقامات کشوری را که از سوی دولت تعیین می‌شوند ملزم به رعایت تصمیمات شورا کرده است» (منصور، ۱۳۸۲: ۲۲۹).

- باین‌حال، شوراها که نهادهای مردمی هستند امروز باید مسائل خود را تنها از طریق مجاری دولتی مثل فرمانداری و استانداری انتقال دهند و به همین دلیل بسیاری از مصوبات آنها در همین مجاری به‌وسیله کارشناسان دولتی رد شده و یا مسکوت گذاشته می‌شود. لذا بدیهی است که شوراها باید اختیارات کامل داشته باشند و سطوح فرادستی و پایین‌دستی آنها (شورای عالی استان‌ها، استانی، مناطق و محله‌ای) شکل بگیرد تا بهتر بتوانند با مردم، مجلس و دولت مرتبط شوند (معصوم و علی‌آبادی، ۱۳۸۱: ۱۱).

- شهرداری‌ها نیز به‌عنوان عنصر مرکزی و اصلی نظام مدیریت شهرها هیچ‌گاه از استقلال قانونی برخوردار نبوده‌اند. یکی از علل اصلی این عدم استقلال در نوع ارتباط آنها با وزارت کشور است. از بدو تأسیس، شهرداری‌ها در ایران در عمل به‌عنوان شعبه‌های تابعه وزارت کشور محسوب شده و تابع استاندار، فرماندار و حتی بخشدار هستند.

- می‌دانیم که بر اساس نظریات علم حقوق، وزارتخانه‌ها و ادارات و سازمان‌های وابسته با آنها دارای شخصیت حقوقی مستقل نبوده و درواقع جزئی از شخصیت حقوقی مستقل‌اند. با توجه به این موضوع و بر اساس ماده ۳ قانون شهرداری (مصوب ۱۳۳۴) شهرداری دارای شخصیت حقوقی است. این تأکید بر استقلال شخصیت نشان می‌دهد که شهرداری قانوناً از اجزای حاکمیت محسوب می‌شود اما زیر نظر هیچ‌یک از قوای سه‌گانه (مقننه، مجریه، قضاییه) قرار نمی‌گیرد. از طرف دیگر، دستگاه‌ها و سازمان‌هایی که دارای شخصیت حقوقی مستقل نیستند و زیرمجموعه شخصیت حقوقی دولت قرار می‌گیرند، تابع مقررات عمومی کشور هستند اما در مورد دستگاه‌هایی که از شخصیت حقوقی مستقل برخوردارند، شمول قوانین مستلزم ذکر نام آن دستگاه است. شهرداری جزو چنین سازمان‌هایی است؛ بنابراین، شهرداری دارای سلسله‌مراتب سازمانی مستقل، بودجه‌بندی مستقل و قوانین و مقررات استخدامی مستقل از دولت است.

- بر اساس اصل ۱۰۰ قانون اساسی، شوراهای ده، بخش، شهر، شهرستان و استان برای اداره توسط مردم انتخاب می‌شوند. بر اساس اصل ۷ قانون اساسی شوراها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند. همین‌طور بر اساس اصل ۷، شوراها یکی از چهار نهادی هستند که با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شوند و در کنار و موازات قوای سه‌گانه قرار می‌گیرند. درواقع شوراها با در اختیار داشتن چنین جایگاه رفیعی نماد حاکمیت ملی هستند.

- همچنین بر اساس ماده ۵۰ قانون شهرداری و ماده ۳۵ قانون تشکیل شوراهای اسلامی کشور، نصب و عزل شهردار به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور انجام می‌شود. درواقع انجمن شهر در حکم نهاد قانون‌گذاری شهرداری و سازمان بالادستی آن در کلیه امور مالی، سازمانی و عملیاتی است. مسلماً وظایف امور شهرداری (وظایفی که ماهیتاً به اتکای حق حاکمیت قابل‌اجراست) فقط توسط خود شهرداری قابل‌اجرا است و این‌گونه وظایف حتی توسط شورای شهر یا وزارت کشور نیز قابلیت تفویض به غیر یا انتقال ندارند.

- درمجموع، می‌توان گفت استقلال شخصیت حقوقی شهرداری باعث شده تا شهرداری از جایگاه ویژه‌ای در بین سایر نهادها و دستگاه‌های کشور برخوردار باشد اما متأسفانه نه تنها خود شهرداری بلکه سایر دستگاه‌های

کشور و حتی خود مردم هم‌چنین جایگاهی را برای شهرداری قبول ندارند و این موضوع آن‌قدر ریشه‌دار و عمیق است که اگر دقت کنید، شهرداران سعی دارند تا ارتباط و وابستگی خود را به نمایندگان دولت در شهرها (استانداران، مدیران کل استانی) زیاد و زیاده‌تر کنند. درحالی‌که اگر شهرداران جایگاه واقعی شهرداری و شورای شهر را بشناسند بسیار بهتر می‌توانند به مدیریت شهر بپردازند. البته در این میان نباید از یاد برد که ساختارهای حاکم بر دستگاه دولتی ما نیز به این موضوع دامن می‌زند، به‌طوری‌که بعضاً شهرداران و شهرداری‌ها مجبورند تا میزان وابستگی و ارتباط خود را (به دلیل مشکلات مالی) به دولت بیفزایند. ضعف عملکردی شوراهای شهر نیز به مشکلات موجود بر سر راه مدیریت شهر دامن می‌زند. از سوی دیگر، نوع نگرش مردم به مدیریت شهر و شهرداری را نیز نباید از یاد برد. بر اساس آمارهای موجود، مردم، مهم‌ترین وظیفه شهرداری‌ها را تأمین نظافت شهر می‌دانند یعنی شهرداری را به‌عنوان یک نهاد عمرانی و خدماتی می‌شناسند درحالی‌که امور عمرانی و خدمات شهری بخش کوچکی از وظایف شهرداری‌ها را تشکیل می‌دهد (متقی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۳۶-۲۳۵).

به دلیل سابقه تمرکز قدرت در ایران و عدم استقلال شهرداری‌ها در امور خود از دولت مرکزی و شعبه‌های استانی آن، شهرداری در ایران تنها یکی از ۲۶ نهاد مدیریت شهری محسوب می‌شود. این نهاد اگرچه مسئولیت اداره شهر را بر عهده دارد، اما تنها در محدوده تعیین ضوابط ساخت‌وساز می‌تواند بر شهر نظارت کند. نهادهایی که خدمات زیربنایی را به شهروندان ارائه می‌کنند مثل اداره برق و گاز و آب و فاضلاب و مخابرات بدون هماهنگی با شهرداری خدمات خود را به منطقه‌ای که شهر شناخته می‌شود، ارائه می‌کنند. صرف‌نظر از این‌که مسائل ساخت‌وساز و مالکیت ساختمانی که این خدمات را دریافت می‌کند، حل‌شده باشد یا خیر. غالب نبودن شورای شهر و شهرداری در سلسله‌مراتب حکمروایی شهری باعث شده است که دیگر سازمان‌های فعال در سطح شهر لزومی برای پیروی و هماهنگی با شهرداری احساس نکنند (همان، ۲۳۶).

به‌هرحال این‌که شهرداری در میان دستگاه‌های اجرایی بیشترین مسئولیت را در ارتباط با شهر دارد. بخشی از مسئولیت این نهاد اجرایی است. مثل جمع‌آوری زباله و نظافت آسفالت و تأمین روشنایی معابر؛ بخشی دیگر از وظایف شهرداری جنبه برنامه‌ریزی و نظارت دارد و عبارت است از نظارت بر رعایت استانداردهای ساخت مسکن، جلوگیری از ساخت‌وساز غیرقانونی در محدوده شهر، تهیه طرح‌های موضوعی و تفضیلی برای موارد خاص از قبیل ساماندهی حاشیه شهر، نظارت بر رعایت اصول شهرداری و سیاست‌های طرح‌های بالادست مصوب وزارت مسکن و شهرسازی در توسعه‌های جدید شهر (طلا و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۲۱). به‌هرحال وظایف اصلی شوراهای محلی را می‌توان در چهار حوزه ذیل دسته‌بندی کرد:

۱. وظایف برنامه‌ریزی: شامل مطالعات شهری-برنامه‌ریزی شهری و امور اقتصادی
۲. وظایف سیاست‌گذاری: شامل تصمیم‌گیری برای امور شهر، حقوق و ضوابط شهری و...
۳. امور اجرایی: شامل عمران شهری، زیرساخت و تجهیزات شهری و...
۴. امور اداری: شامل پاسخگویی به درخواست شهروندان، صدور پروانه‌های گوناگون ساختمانی و صنفی

و...

هریک از این وظایف در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه بسته به موضوع از سوی یکی از دو ارکان شهرداری و یا شورای شهر صورت می‌پذیرد (پرهیزگار و فیروزبخت، ۱۳۹۰: ۵۱).

جدول (۲). تجارب مدل اداره شهر به صورت شورای محلی در جهان توسعه یافته و مقایسه با وضعیت ایران

وضعیت ایران	اصول پذیرفته شده جهان
شهرداری فقط یکی از ۲۶ سازمان اداره کننده شهر می‌باشد.	وحدت رویه و مرکزیت شهرداری در سیستم مدیریت شهری به عنوان نهادهای مدنی.
شهرداری در محدوده قانونی، بخشی از اختیارات لازم را دارد، در محدوده استحقاقی وظایف محدودتری بر عهده دارد و در خارج از آن حتی اگر حوزه نفوذ شهر باشد اختیار ندارد.	جامعیت فضایی و عملکردی شهرداری و مدیریت شهری در هدایت و کنترل تمام شهر و ابعاد مختلف حیات شهری.
ضعف مزمن منابع مالی، انسانی و لجستیکی در قیاس با حجم وظایف.	تناسب وظایف با امکانات و توانایی‌ها.
بسیاری از وظایف مرتبط با مدیریت شهری از جمله اداره راهنمایی و رانندگی یا تأمین زیرساخت‌ها بر عهده شهرداری نیست.	واگذاری وظایف هم پیوند و مرتبط.
ناهماهنگی بین شهرداری و سازمان‌های دیگر مسئول ارائه خدمات یا تأمین زیرساخت‌های شهری زیانزد عام و خاص است.	هماهنگی بین سازمانی به‌ویژه در سطوح بالاتر حکومتی.
با تشکیل شوراهای مشارکت شهروندان بیشتر شده است اما هنوز رضایت‌بخش نیست.	مشارکت و جلب همکاری مؤثر تمام عناصر ذی‌ربط اعم از شهروندان، بخش خصوصی، نهادهای غیردولتی و نهادهای دولتی
اگرچه شهرداری از طریق دریافت عوارض تولید و تدابیری نظیر تراکم فروش در ثروت‌های شهر سهیم است.	خوداتکایی اقتصادی شهرداری و سهیم شدن آن در ثروت‌های تولیدشده ناشی از فرایند توسعه شهری.
یکسان بودن وظایف هم برای شهرداری‌ها در تمام سطوح از جمله موانع تحقق این اصل به شمار می‌رود.	انعطاف و مدیریت اقتضایی در تدوین و اولویت‌بندی وظایف برحسب شرایط خاص هر شهر و مکانیزم‌های اجرایی انجام وظایف.

مأخذ: (کاظمیان و سعیدی رضوانی، ۱۳۸۳: ۹۹)

مدیریت شهری در کشور، در چارچوبی بدون نگاه منسجم و کلیت‌نگر حرکت می‌کند؛ بخش‌نگری امری طبیعی در نظام مدیریتی ما در سطوح خرد و کلان است و شهرداری‌ها که باید همانند کشورهای توسعه‌یافته مرجع مدیریت شهری و وحدت رویه همه بازیگران عرصه شهر باشند به سازمان خدمات‌رسان متوسطی تبدیل شده که سایر سازمان‌ها نیز حاضر به تبعیت از طرح‌ها و برنامه آن‌ها نیستند جدول (۲) (متقی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۳۷). به‌هرحال در ایران به دلیل وجود ساختار کهن سیاسی و اداری متمرکز، نحوه شکل‌گیری و عملکرد مدیریت شهری بسیار متفاوت با کشورهای پیشرفته غربی بوده است (سهرابی، ۱۳۸۴: ۷۲). تاریخ ایران نشان می‌دهد که تا پیش از انقلاب مشروطه، عموم مردم در تعیین سرنوشت خویش دخالتی نداشتند، روشن است که در مدیریت شهری نیز جایی برای مشارکت مردمی وجود نداشته است. نخستین بار در دوره اول مجلس شورای ملی، به سال ۱۲۸۶ خورشیدی، از مدیریت شهری به شکل نو سخن به میان آمد (سعیدنیا، ۱۳۸۲: ۶۰). برای

روشن تر شدن وضعیت دقیق مدیریت شهری در شهر ارومیه نقاط ضعف، قوت، فرصت ها و تهدیدها بر اساس جدول SWOT، جدول (۳)، قابل ارائه است.

جدول (۳). تحلیل امکانات و محدودیت های توسعه و عمران شهر ارومیه از منظر ویژگی مدیریت و مشارکت

نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت ها	تهدید
افزایش تدریجی سرانه درآمدها و اعتبارات شهرداری	عدم توان جذب کافی نیروی انسانی در شهرداری	جا افتادن تدریجی نقش برتر و مؤثر شهرداری در عملکرد مدیریت شهری	قدیمی و ناکارآمد بودن قوانین و ضوابط و مقررات ملاک عمل
افزایش تدریجی سهم نسبی هزینه های عمرانی	عدم تطابق ساختار تشکیل با نیازهای امروزی	تأثیر مثبت شورای برنامه ریزی و کمیته های تخصصی آن در همگرایی عملکردهای شهری	عملکرد بخشی دستگاه های مدیریت شهری
افزایش نسبی نقش بخش خصوصی در انجام عملکردهای مدیریت شهری	سهم زیاد درآمد عوارض فعالیت ساختمانی در درآمدهای شهرداری	کاهش ظرفیت عملکردی سازمان مدیریت شهری	دستگاه های اجرایی خاص و
-	سهم نسبتاً بالای هزینه های جاری	-	عدم تحقق موادی از برنامه توسعه در زمینه تخصیص اعتبارات به سازمان های مدیریت شهری
-	عدم وجود روند مشخص و پایدار در تغییرات درآمد شهرداری و تأثیر نامطلوب آن در برنامه ریزی میان مدت	-	کم توانی مالی، اجرایی، فنی سازمان های مدیریت شهری
-	قدیمی بودن بخش بزرگی از کارکنان شهرداری	-	فقدان حکمروایی خوب شهری
-	کم بودن نسبی تجهیزات فنی	-	-
-	سهم کم کارکنان دارای تحصیلات عالی و مرتبط با عملکرد شهرداری	-	-
-	نبود مدیریت یکپارچه شهری	-	-
-	نبود درآمدهای مناسب و پایدار برای شهرداری	-	-
-	عدم مشارکت مردم در تهیه طرح های توسعه شهری	-	-

منبع: مبارکی و همکاران، ۱۳۹۳

یافته های استنباطی

در این پژوهش دو متغیر اصلی انتخاب شده است که مورد بررسی قرار گیرد. از میان متغیرهای پژوهش متغیر وابسته (توسعه امنیت پایدار شهری) و متغیر مستقل (وظایف شورای محلی) می باشد. توصیف متغیرهای تحقیق از آن جهت دارای اهمیت است که نتایج آزمون فرضیه های پژوهش بر اساس داده ها و شاخص های این متغیرها استخراج می گردد. با توجه به انتخاب طیف لیکرت ۵ تایی برای سؤالات تشکیل دهنده پرسش نامه، می بایست مقادیر حاصل از نظرات پاسخگویان را مورد بررسی قرار داد تا این موضوع روشن شود که آیا میانگین

پاسخ‌های ایشان به‌طور متوسط با مقدار ۳ (عدد وسط طیف لیکرت) تفاوت دارد یا خیر؟ در صورتی که مقدار میانگین به‌دست‌آمده کمتر از ۳ باشد، نشان می‌دهد که جامعه مورد مطالعه در آن شاخص وضعیتی نامطلوب ارزیابی شده است. هرچه قدر مطلق ضرایب چولگی و کشیدگی بزرگ‌تر باشد بیانگر انحراف و تفاوت نمونه از نظر قرینگی با توزیع نرمال است به طوری که اگر قدر مطلق ضرایب چولگی و کشیدگی در بازه (۱ و -۱) باشد، بیانگر عدم انحراف توزیع و منحنی متغیر در مقایسه با یک توزیع نرمال است جدول (۴).

جدول (۴). شاخص‌های توصیفی برای ابعاد متغیرهای تحقیق

متغیر تحقیق	اندازه نمونه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
وظایف نظارتی شورای محلی	۳۶۰	۲۴۸۹.۳	۷۳۷۶۱.۰	۱۰۶.۰۰	۴۷۲.۰۰
وظایف مشارکتی شورای محلی	۳۶۰	۳۳۳۹.۳	۷۳۰۶۸.۰	۰۱۲.۰۰	۶۰۹.۰۰
وظایف نهادی و سازمانی شورای محلی	۳۶۰	۱۶۷۵.۳	۸۲۵۲۵.۰	۱۶۱.۰۰	۵۲۳.۰۰
وظایف شورای محلی	۳۶۰	۲۵۰۱.۳	۷۱۸۷۰.۰	۱۳۳.۰۰	۴۲۵.۰۰
توسعه امنیت اقتصادی	۳۶۰	۱۸۲۲.۳	۸۳۹۳.۰	۱۲۵.۰۰	۶۸۱.۰۰
توسعه امنیت اجتماعی	۳۶۰	۲۷۸۶.۳	۷۳۲۷.۰	۰۷.۰	۴۵۳.۰۰
توسعه امنیت کالبدی	۳۶۰	۳۲۷۸.۳	۷۴۳۸۲.۰	۲۲۴.۰۰	۴۲۳.۰۰
توسعه امنیت زیست‌محیطی	۳۶۰	۱۸۴۲.۳	۷۷۴۰.۰	۱۰۳.۰۰	۵۵۸.۰۰
توسعه امنیت پایدار شهری	۳۶۰	۲۱۷۸.۳	۷۵۲۵.۰	۰۹.۰۰	۵۳۲.۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

برای پاسخ‌دهی سؤال، شوراهای محلی بر کدام یک از شاخص‌های امنیت پایدار شهری تأثیرگذار است، از پرسش‌نامه طیفی استفاده شده و آن را در بین محققین و شهروندان شهر ارومیه پخش کرده‌ایم. در این پرسش‌نامه با توجه به مشاهدات و گزارش‌های میدانی ۴ شاخص و ۴۰ زیرشاخص را در نظر گرفتیم که پاسخگویان از خیلی کم تا خیلی زیاد به آن‌ها امتیاز داده‌اند. سپس برای تجزیه و تحلیل آن از آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی گویه و قرار دادن آن‌ها در چند دسته استفاده شده که نتایج آن در جدول (۵) آورده شده است.

جدول (۵). امتیاز گویه‌ها در آزمون فریدمن

ردیف	شاخص‌ها	زیرشاخص‌های (عناصر) توسعه امنیت پایدار شهری	Mean Rank
۱	توسعه امنیت اقتصادی	افزایش فعالیت‌های اقتصادی سالم	24.08
۲		حمایت و سرمایه‌گذاری بر روی پروژه‌های درآمدزا	22.93
۳		سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک و تبدیلی	20.05
۴		فعال کردن قابلیت‌های جهانگردی	17.75
۵		ایجاد نمایشگاه‌های فصلی و بومی	17.90

۶	تلاش در راستای ایجاد بازارچه‌های مرزی و منطقه آزاد تجاری	18.60
۷	کسب فرصت‌های جدید شغلی	14.35
۸	ایجاد شهرک‌های صنعتی و نیمه‌صنعتی	14.78
۹	ارائه تسهیلات بانکی اشتغال‌زا و معافیت‌های مالیاتی	15.03
۱۰	جذب سرمایه‌گذاری از استان‌های هم‌جوار در سطح ملی و بین‌المللی	16.63
۱۱	تقویت زیرساخت‌های فرهنگی و ترویج فرهنگ همگرایی بین اقوام مختلف موجود در شهر	22.55
۱۲	بسترسازی برای افزایش مشارکت اجتماعی - فرهنگی اقوام موجود در شهر	20.10
۱۳	ایجاد فرصت‌های برابر و توزیع عادلانه امکانات	21.58
۱۴	افزایش حس مکان و تعلق خاطر شهروندان	19.60
۱۵	آگاه نمودن شهروندان از حقوق شهروندی و اهمیت امنیت اجتماعی	22.68
۱۶	استفاده از ظرفیت‌های بومی - محلی برای کاهش بزهکاری اجتماعی	27.08
۱۷	خلق زمینه‌های لازم برای افزایش تعاملات اجتماعی	21.18
۱۸	ارتقاء امنیت فردی و روانی برای کودکان، بزرگسالان و زنان	21.68
۱۹	افزایش حس اعتماد نسبت به افراد بیگانه	21.13
۲۰	احساس امنیت شهروندان در شب و مکان‌های خلوت	23.80
۲۱	توسعه زیرساخت‌های ارتباطی انسان‌محور (پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری)	23.58
۲۲	توسعه تجهیزات و تأسیسات وابسته به امنیت (نورپردازی شبانه)	21.60
۲۳	توسعه فضاهای عمومی و گفت‌وگو محور در شهر	25.93
۲۴	اطلاع‌رسانی سریع و به‌موقع حوادث طبیعی و انسانی	18.95
۲۵	ارتقاء میزان مقاومت فیزیکی ساختمان‌های مردمی و اداری	21.43
۲۶	بازسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده	21.15
۲۷	تأمین خوانایی و جهت‌یابی مناسب در فضا و زمان	21.25
۲۸	تعریف قلمروها و پرهیز از فضاهای رها شده و متروکه	20.10
۲۹	اختلاط کاربری‌های سازگار	19.15
۳۰	تعریض خیابان‌ها و کوچه‌های تنگ و باریک موجود در بافت قدیم شهر	19.65
۳۱	تبلیغات مثبت در زمینه ظرفیت‌های گردشگری منطقه	18.18
۳۲	همکاری با نهادها و NGO های حامی محیط‌زیست	24.23
۳۳	استفاده به‌صرفه و عادلانه از منابع تجدید ناپذیر	23.80
۳۴	آموزش سرمایه‌های انسانی متخصص در بعد زیست‌محیطی	21.00
۳۵	ارتقاء سطح کمی و کیفی مراکز زیست‌محیطی و اقامتی	21.90
۳۶	شناسایی پتانسیل‌های حوزه گردشگری	21.35
۳۷	بهینه‌سازی تلاش‌ها برای اطمینان از محیط‌زیستی سالم و امن	23.00
۳۸	توسعه سیستم بهداشتی و مراکز درمانی	18.88
۳۹	ایجاد جاذبه‌ها و فضاهای سبز در سطح شهر جهت تلطیف هوا	16.63

توسعه امنیت اجتماعی

توسعه امنیت کالبدی (محیطی)

توسعه امنیت زیست‌محیطی

۴۰	حل مسائل زیست‌محیطی به روش علمی (دریاچه ارومیه).	14.85
----	--	-------

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

در جدول (۵) که نتیجه آزمون فریدمن هست به گویه‌ها امتیاز داده شده و آن‌ها را بر اساس امتیازی که کسب کرده‌اند اولویت‌بندی نموده و آن‌ها بر اساس سلیقه شخصی در چهار دسته آورده‌ایم. همان‌طور که در تک‌تک زیرشاخص‌ها پیداست، زیرشاخص‌های توسعه امنیت اجتماعی بیشترین امتیازها را داراست.

جدول (۶). معناداری آزمون فریدمن

رتبه	شاخص‌ها	رتبه	Mean Rank
۴	توسعه امنیت اقتصادی	۴	۱.۹۸
۱	توسعه امنیت اجتماعی	۱	۲.۹۰
۲	توسعه امنیت کالبدی	۲	۲.۷۳
۳	توسعه امنیت زیست‌محیطی	۳	۲.۴۰
a. Friedman Test			

Test Statistics ^a	
N	۳۶۰
Chi-Square	۱۱۱.۶۵۶
Df	۳
Asymp. Sig.	.۰۰۰
a. Friedman Test	

بر اساس نتایجی که از آزمون فریدمن، جدول (۶)، به‌دست‌آمده می‌توان گفت که در بین گویه‌های تحقیق، گویه دوم «توسعه امنیت اجتماعی»، در رتبه اول قرار می‌گیرد و گویه چهارم «توسعه امنیت زیست‌محیطی» در رتبه آخر قرار می‌گیرد. در بین گویه‌ها، گویه دوم با امتیاز ۲.۹۰ مبنی بر این‌که نقش شوراهای محلی در توسعه امنیت اجتماعی بیشتر از سایر ابعاد است، در رتبه اول قرار می‌گیرد و گویه اول با امتیاز ۱.۹۸ توسعه امنیت اقتصادی در تبه آخر قرار گرفته است و رتبه سایر گویه‌ها بر اساس جدول (۶) مشخص شده است. همچنین جدول (۶) نیز میزان معناداری را نشان می‌دهد که می‌توان گفت با توجه به اینکه میزان Sig برابر با صفر است معناداری وجود دارد.

همچنین در بررسی سؤال دوم تحقیق نیز با توجه به موضوع پژوهش، نقش شوراهای محلی در ۴ بعد (اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی) و برای هر کدام از این ابعاد ۱۰ گویه در قالب طیف لیکرت برای تعیین میزان نقش شوراهای محلی در هر یک از این ابعاد طراحی گردید و سپس هر یک از این متغیرها با استفاده از آزمون ضریب همبستگی تحلیل شده و سطح معنی‌داری آن‌ها مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته‌اند. به‌طور کلی نتایج به‌دست‌آمده حاکی بر تأیید فرضیه دوم پژوهش می‌باشد؛ یعنی نقش شوراهای محلی در "بعد اجتماعی" توسعه امنیت پایدار شهری، جدول (۷)، در شهر ارومیه نسبت به سایر ابعاد بیشتر است.

برای پاسخدهی به سؤال دوم، از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است جدول (۸). بدین صورت که این آزمون، میانگین داده‌های یک متغیر را با یک مقدار مشخص، مقایسه کرده و معناداری یا عدم معناداری اختلاف آن‌ها را مشخص می‌کند. به دلیل این که سؤالات پرسش‌نامه، دارای پنج گزینه برای انتخاب بوده است که با مقایسه نتایج به دست آمده می‌توان بررسی نمود که از نظر افراد نمونه آماری، بین میانگین متغیرها تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر؟

H0: تفاوت معناداری بین وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری وجود ندارد.

H1: تفاوت معناداری بین وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری وجود دارد.

جدول (۷). بررسی توصیفی وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری

شاخص‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف میانگین
جمع کل شاخص‌ها و وظایف شوراهای محلی	۳۶۰	۲۰۲۰۶۵	۰۴۹۲۹۹	۰۰۲۵۹۸

جدول (۸). آزمون تی جهت بررسی وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری

Test Value = 3							شاخص‌ها
سطح اطمینان ۹۵٪			اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار تی	
تأیید یا رد تأثیر شاخص	سطح پایین	سطح بالا					
تأیید	-۰.۷۴۲۴	-۰.۸۴۴۶	-۰.۷۹۳۵۰	۰.۰۰۰	۳۵۹	-۳۰.۵۴۰	جمع کل شاخص‌ها و وظایف شوراهای محلی

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آزمون کوچک‌تر از (۰/۰۵) می‌باشد و در سطح اطمینان ۹۵ درصد، اختلاف معنادار مثبتی بین ابعاد وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری وجود دارد. از این رو در حوزه وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری آسیب‌پذیری جدی مشاهده نشده است اما برای بهبود این شاخص‌ها و رسیدن به میانگین بالای ۴ طیف لیکرت هنوز باید تلاش شود. به‌طور کلی نتایج به دست آمده حاکی بر تأیید فرضیه سوم پژوهش می‌باشد؛ یعنی بین وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه توسعه پایدار و دستیابی به توسعه پایدار در شهرها از مباحث عمده شهرها به‌ویژه شهرهای در حال توسعه می‌باشد و برای رسیدن به توسعه در شهرها به‌منظور بهبود زندگی ساکنین شهری نیازمند شناخت صحیح و برنامه‌ریزی مناسب از سوی مسئولین شهری است. در این راستا، امروزه شهرنشینی از یک‌سو و مهاجرت به شهرها از سوی دیگر زمینه رشد شهرها را در کشورهای جهان سوم فراهم ساخته است که این رشد ناموزون شهرها، چالش‌های عمده‌ای را در زمینه پایداری شهرها ایجاد کرده است. لذا امروزه توجه شایسته‌ای به ابعاد امنیت اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی مورد توجه قرار نگرفته است. بدین ترتیب در این تحقیق

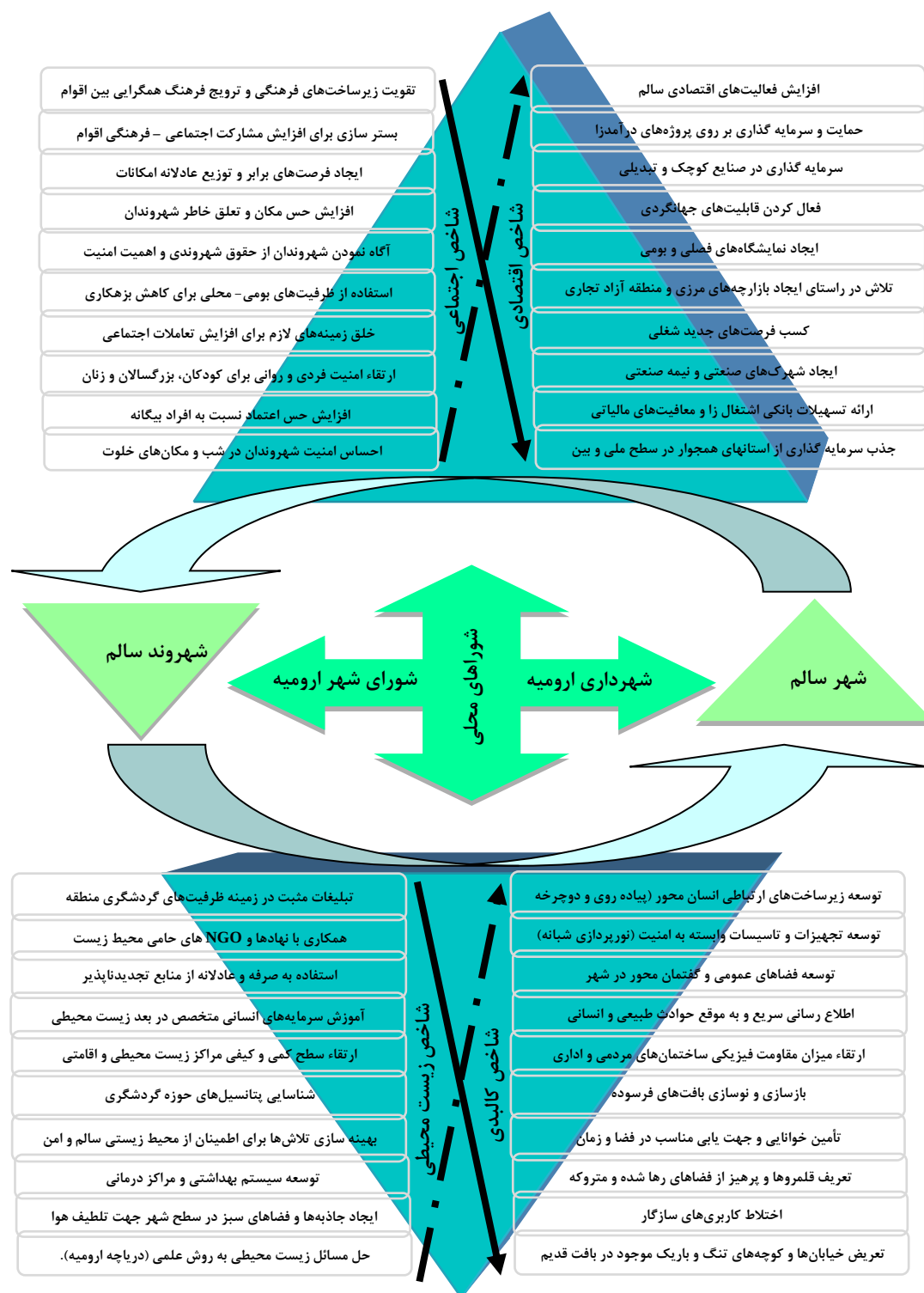
سعی شده تا توسعه امنیت پایدار شهر ارومیه و نقش وظایف شوراهای محلی در توسعه امنیت پایدار شهر ارومیه موردسنجش و تحلیل قرار بگیرد و سؤالات آن بررسی و پاسخی منطقی به آن‌ها داده شود. همان‌گونه که در طول تحقیق بیان شد، محیط‌های شهری باید مراکزی برای تجمع انسان‌ها و ایجاد تعاملات اجتماعی باشند. بدون شک سطح کیفی منظر شهری در گرایش شهروندان به این بافت‌ها از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. همچنین خیابان‌های شهر بستر بالندگی انسان اجتماعی، فضای بروز تظاهرات فردی در جمع و واکنش‌ها و رفتارهای جمعی در شهر هستند؛ اما متأسفانه در حال حاضر، اتومبیل‌ها بر فضای شهری حاکم شده‌اند و روح فضای شهری را به اسارت کشیده‌اند. فراهم ساختن امکان جابجایی و تأمین نیازهای شهری آن‌ها هدف اصلی برنامه‌ریزی در خیابان شهری است که متأسفانه در طراحی‌های شهرسازی از سوی شوراهای محلی این مهم فراموش شده است. همچنین محورهای پیاده صرفاً برای حاشیه محورهای سواره و عبور و مرور ناگزیر پیاده‌ها در نظر گرفته شده و این نکته که حرکت پیاده چقدر در روحیه شهروندان مؤثر است، از سوی شوراهای محلی به‌عنوان مدیریت شهر موردتوجه قرار نگرفته است. از این رو باید تلاشی جامع از سوی شوراهای محلی صورت گیرد تا فضایی برای قدم زدن، خرید، گردش، گذراندن اوقات فراغت و مهم‌تر از همه گفت‌وگوها و بحث درباره حوزه‌های گوناگون به وجود می‌آید، موردتوجه برنامه‌ریزان شهری قرار گیرد. بدین ترتیب شهر ارومیه در سال‌های اخیر به دلیل داشتن بسترهای لازم اما آن‌چنان‌که باید و شاید از لحاظ امنیت شهری توسعه‌نیافته است تا بدین طریق در جهت حفظ و نگهداشت جمعیت و افزایش توان سرویس‌دهی و خدمات‌رسانی به شهروندان ارومیه برنامه‌ریزی‌های مؤثری برای رسیدن به توسعه پایدار صورت گیرد. به‌هرروی در پیشینه مطالعاتی و مشاهدات میدانی نگارنده ۴ شاخص (اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی) به‌عنوان شاخص‌هایی مهم در راستای توسعه امنیت پایدار شهر ارومیه صورت گرفته است. در مجموع تحقیق حاضر دو پرسش بنیادین را دنبال می‌کند که ۱- شوراهای محلی بر کدامیک از شاخص‌های امنیت پایدار شهری تأثیرگذار هستند؟ ۲- چه رابطه‌ای میان وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری وجود دارد؟ پاسخ داده‌ایم.

پاسخ سؤال اول آن بود که بر اساس نتایج از آزمون فریدمن می‌توان گفت که در بین گویه‌های تحقیق، گویه دوم «توسعه امنیت اجتماعی»، در رتبه اول قرار می‌گیرد و گویه اول «توسعه امنیت اقتصادی» در رتبه آخر قرار می‌گیرد. در بین گویه‌ها، گویه دوم (امنیت اجتماعی) با امتیاز ۲۰۹۰ مبنی بر این‌که نقش شوراهای محلی در توسعه امنیت اجتماعی بیشتر از سایر ابعاد است، در رتبه اول قرار می‌گیرد و گویه اول با امتیاز ۱۰۹۸ توسعه امنیت اقتصادی در رتبه آخر قرار گرفته است. نتایج به‌دست‌آمده حاکی بر تأیید فرضیه اول پژوهش می‌باشد؛ یعنی نقش شوراهای محلی در "بعد اجتماعی" توسعه امنیت پایدار شهری در شهر ارومیه نسبت به سایر ابعاد بیشتر است.

پاسخ سؤال دوم آن بود که با کمی نمودن گویه‌های پرسش‌نامه از طریق آزمون T-Test مورد ارزیابی قرار گرفت، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آزمون کوچک‌تر از (۰/۰۵) می‌باشد و در سطح اطمینان ۹۵ درصد، اختلاف معنادار مثبتی بین ابعاد وظایف شوراها و ابعاد توسعه امنیت پایدار شهری وجود دارد. از این رو در حوزه وظایف شوراها و توسعه امنیت پایدار شهری آسیب‌پذیری جدی مشاهده نشده

است اما برای بهبود این شاخص‌ها و رسیدن به میانگین بالای ۴ طیف لیکرت هنوز باید تلاش شود. به‌طور کلی نتایج به‌دست‌آمده حاکی بر تأیید فرضیه دوم پژوهش می‌باشد؛ یعنی بین وظایف شوراهای محلی و توسعه امنیت پایدار شهری تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

در نهایت نتایج پژوهش حاضر نشان از آن دارد که شوراهای محلی در زمینه توسعه امنیت پایدار شهری بسیار کم‌کار کرده‌اند و از سوی مدیران شهری توجه خاصی به این زمینه صورت نگرفته است که شوراهای محلی با تغییر بنیادی ساختارهای برنامه‌ریزی توسعه شهری می‌توانند به پایداری، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی سیاسی تأثیرگذار باشند. لذا به سبب آن که شهروندان تمامی نقش متغیرها را از نظر وظایف شوراهای محلی در راستای بهبود آن در فضای شهر ارومیه متوسط رو به پایین ارزیابی نموده‌اند، می‌توان بیان داشت توجه به این شاخص و گویه‌های آن شرط انکارناپذیر در توسعه امنیت پایدار شهری ارومیه است، یعنی دستیابی به توسعه امنیت پایدار در شهر ارومیه بدون توجه به کارکرد و نقش این متغیرها امری غیرقابل اجراست. بدین ترتیب بر اساس مطالعات صورت گرفته در این تحقیق می‌توان این‌گونه جمع‌بندی کرد که روی آوردن به توسعه امنیت پایدار شهری در شهر ارومیه، جهت ساختن شهری پایدار، ضروری است متغیرها و شاخص‌های توسعه امنیت پایدار بیش‌ازپیش در نظر شوراهای محلی مهم واقع شود تا بتوان با بهره‌گیری از آن‌ها، توسعه امنیت پایدار شهری را در راستای امنیت شهری در شهر ارومیه جانی دوباره بخشید. در نهایت در شکل (۳)، عوامل زمینه‌ساز توسعه امنیت پایدار شهری در شهر ارومیه ترسیم شده است.

شکل (۳). عوامل زمینه ساز توسعه امنیت پایدار شهری در شهر مرزی ارومیه

نتایج تحقیق فنی و همکاران (۱۳۹۸) با نتایج تحقیق حاضر در زمینه روی آوردن به توسعه امنیت پایدار شهری، جهت ساختن شهری پایدار، یکسان است به طوری که با تغییر بنیادی ساختارهای برنامه ریزی توسعه محله می تواند به پایداری اکولوژیک، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی محله در راستای توسعه پایدار محله کمک شایان توجهی نماید؛ اما از سوی دیگر تفاوتی که میان این تحقیق و تحقیق نگارندگان وجود دارد آن است که در تحقیق حاضر شاخص های توسعه امنیت پایدار شهری در چهار محوریت مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت که در تحقیق فنی و همکاران به طور جامع مورد بررسی قرار نگرفته است. نتایج تحقیق متقی و همکاران (۱۳۹۸) در زمینه عوامل مؤثر بر توسعه پایدار شهرهای ایران یکسان است با این تفاوت که در آن تحقیق بر نقش مدیریت شهری تأکید بسیاری شده است و باید مدیران شهری شناخت بیشتر و جامع تری نسبت به شاخص ها ارائه شده در این تحقیق کسب نمایند تا بتوانند زمینه توسعه پایدار شهرهای ایران را فراهم کنند. نتایج تحقیق ارجمند سیاه پوش (۱۳۹۴) با نتایج تحقیق حاضر یکسان است به طوری که مجموعه عوامل فرهنگی، مدیریتی، زیست محیطی مشارکت مردمی بر توسعه پایدار شهری اثر گذارند. لذا هر چه ساختارهای مدیریت شهری در شهر اندیمشک بیشتر مورد توجه باشد، به همان اندازه در وضعیت توسعه پایدار شهر اثر بهتر و بالاتری خواهد داشت. به هر روی، نتایج تحقیق آن ها بیانگر آن بود که هر چه جایگاه مدیریت شهری در فضای شهرها پررنگ تر باشد به همان میزان شاخص های توسعه امنیت پایدار شهرها بیشتر می شود. در مجموع بر پایه نتایج تحقیق حاضر پیشنهادات زیر قابل بررسی است. اگرچه این تحقیق گامی نخست و ابتدایی در راستای شناسایی شاخص های توسعه امنیت پایدار شهری در شهر ارومیه است و لیکن با توجه به نتایج حاصل در تحقیق می توان اقدامات زیر را جهت افزایش توسعه امنیت پایدار شهری در شهر ارومیه پیشنهاد نمود؛ بنابراین، مهم ترین و استراتژی ترین راهکارهای برگرفته شده از این تحقیق را می توان در موارد زیر خلاصه کرد.

- ✓ جلوگیری از ساخت وسازهای غیرقانونی و بدون مجوز در شهر ارومیه به ویژه در مرکز شهر
- ✓ نظارت دقیق بر ساخت وسازها و جلوگیری از کاهش و تغییر کاربری زمین های زراعی به مسکونی
- ✓ سرمایه گذاری بخش های خصوصی در زمینه مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و گردشگری در شهر ارومیه
- ✓ افزایش اشتغال در جهت کاهش بیکاری شهروندان به ویژه نیروهای جوان شهری ارومیه
- ✓ جلوگیری از مهاجرت های بی برنامه ریزی شده که زمینه ناپایداری فضای شهر ارومیه را به همراه دارد
- ✓ ارتقاء کیفیت راه های ارتباطی و شبکه معابر در شهر ارومیه
- ✓ ارتقاء سیستم حمل و نقل شهری و دسترسی آسان به ایستگاه های اتوبوس و تاکسی در شهر ارومیه
- ✓ تجهیز فضای شهر ارومیه به وسایل حمل و نقل عمومی و توزیع فضایی مناسب آن در فضاهای مختلف شهری
- ✓ ارتقاء خدمات مورد نیاز شهروندان در نزدیک ترین محل سکونتشان
- ✓ ایجاد سیستم کارآمد خدمات رسانی جهت جمع آوری زباله های موجود در شهر ارومیه
- ✓ بهبود مراکز بهداشتی – درمانی

- ✓ افزایش امکانات و خدمات در پارک‌های شهر ارومیه تا شهروندان بیشتری برای گذران اوقات فراغت به پارک‌ها بیایند
- ✓ ارتقاء دسترسی به آب آشامیدنی سالم در شهر ارومیه
- ✓ مشارکت شهروندان ارومیه جهت نظارت بیشتر بر شهر و مدیریت شهری و فراهم کردن سهولت نظارت شهروندان در شهر
- ✓ آشنا کردن شهروندان با حقوق شهروندی خود
- ✓ تدوین سیاست‌های لازم در خصوص رفع معضلات زیست‌محیطی دریاچه ارومیه (پیوند دانشگاه با سازمان‌ها)
- ✓ سیاست‌گذاری دولت در چارچوب مدیریت یکپارچه شهری در شهر ارومیه جهت همکاری بیشتر و شایسته‌تر شوراهای محلی با سایر سازمان‌های شهری.

منابع

- ارجمندسیاه پوش، اسحاق (۱۳۹۴). ارزیابی متغیرهای وضعیت توسعه پایدار شهری در شهر اندیمشک و ارائه مدل متناسب، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۸(۱): ۸۳-۶۷.
- ایزدی، محمد سعید؛ حقی، محمدرضا (۱۳۹۴). ارتقای احساس امنیت در فضاهای عمومی با بهره‌گیری از طراحی شهری نمونه مطالعه: میدان امام شهر همدان. فصلنامه هنرهای زیبا، ۲۰(۲): ۵-۱۲.
- برک پور، ناصر و ایرج اسد (۱۳۸۸). مدیریت و حکمروایی شهر، تهران، دانشگاه هنر.
- بمانیان، محمدرضا؛ محمودی‌نژاد، هادی (۱۳۸۷). تحقیقی در سنجش عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت شهری نمونه موردی: شهر کرمان. فصلنامه مدیریت شهری، ۶(۱۹): ۷۱-۵۹.
- بمانیان، محمدرضا و هادی محمودی‌نژاد (۱۳۸۸). امنیت و طراحی شهری، تهران: انتشارات هله.
- پرهیزگار، اکبر؛ فیروزبخت، علی (۱۳۹۰). چشم‌انداز مدیریت شهری در ایران با تأکید بر توسعه پایدار شهری، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، ۸(۳۲): ۶۷-۶۳.
- جان‌پور، محسن و آرش قربانی سپهر (۱۳۹۶). ژئوپلیتیک شهری، تهران: انتشارات انجمن ژئوپلیتیک ایران.
- حاجی پور، خلیل (۱۳۸۵). برنامه‌ریزی محله‌مبنا رهیافتی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار، مجله هنرهای زیبا، ۲۶(۴۶-۳۷).
- خاکپور، برات علی، مافی، عزت‌الله و علیرضا باوان پوری (۱۳۸۸). نقش سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله‌ای، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، ۷(۱۲): ۸۱-۵۵.
- ذبیحی، حسین؛ تایماز، لاریمیان؛ پورانی، حمیده (۱۳۹۲). ارائه مدل تحلیلی برای ارتقاء امنیت شهری از طریق رویکرد امنیت طراحی (SBD) (مطالعه موردی: منطقه ۱۷ شهرداری تهران). فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۵(۱۷): ۱۳۶-۱۱۹.
- رستگارپناه، حسن و محمد سلطانی‌فر (۱۳۹۱). راهبردهای رسانه‌ای امنیت پایدار، فصلنامه آفاق امنیت، ۵(۱۵): ۱۱-۷۸.

- رضازاده، راضیه؛ محمدی آیدغمیش، فاطمه؛ رفیعیان، مجتبی (۱۳۹۲). نقش رویکرد دارایی مبنا در توسعه پایدار محلی (مطالعه موردی: محله امامزاده حسن)، مجله باغ نظر، ۱۰(۲۵): ۳۹-۴۸.
- رضویان، محمدتقی و پرویز آقایی (۱۳۹۳). بررسی و ارزیابی احساس امنیت اجتماعی در محله نمونه موردی (مطالعه تطبیقی محلات جماران و فاطمی)، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس، ۶(۲۰): ۴۳-۵۷.
- روستایی، شهرپور؛ کریم زاده، حسین؛ زادولی، فاطمه (۱۳۹۵). بررسی تحلیل فضایی گسترش فقر شهری در شهر تبریز طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۷۵، مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۶(۲۲): ۱۳۶-۱۲۵.
- رهنمایی، محمدتقی و سید موسی پور موسوی (۱۳۸۵). بررسی ناپایداری‌های امنیتی کلان‌شهر تهران بر اساس شاخص‌های توسعه پایدار شهری، مجله پژوهش‌های جغرافیایی، ۵۷: ۱۹۳-۱۷۷.
- زیاری، کرامت‌الله؛ عیوضلو، داود، عیوضلو، محمد و جهانبخش ریکا (۱۳۹۲). تحلیل تطبیقی احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی (مطالعه موردی: شهرستان کوهدشت)، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۴(۱): ۱۶۴-۱۳۷.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲). کتاب‌های سبز شهرداری، فضای سبز شهری، جلد نهم، تهران: انتشارات سازمان پارک‌ها و فضای سبز.
- سهرابی، نارسیس (۱۳۸۴). بررسی وضعیت مدیریت شهری در ایران، فصلنامه اندیشه ایران‌شهر، ۲(۷):
- شاهیوند، محمدباقر؛ بمانیان، محمدرضا؛ محمودی نژاد، هادی (۱۳۹۳). بررسی نقش کالبد شهر در ارتقاء امنیت محیطی و پیشگیری از جرایم شهری با تأکید بر رویکرد C.P.T.E.D. فصلنامه دانش انتظامی لرستان، ۱(۲): ۹۱-۱۱۳.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۲). لزوم تحول مدیریت شهری در ایران، دو فصلنامه جغرافیا و توسعه، ۱(۱): ۳۷-۶۲.
- صالحی امیری، سید رضا (۱۳۹۱). امنیت اجتماعی. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- طلا، حسین؛ متقی، افشین؛ قربانی سپهر، آرش (۱۳۹۸). دیپلماسی و مدیریت سیاسی شهر (مفاهیم، الگوها و مناسبات در فضای شهر)، تهران: انجمن جغرافیایی ایران.
- فنی، زهره؛ قربانی سپهر، آرش؛ سلطان محمدی، زهرا (۱۳۹۸). نقش شوراهای محله‌ای در توسعه پایدار شهری (مورد مطالعه: محله امیرآباد، منطقه ۶ تهران)، فصلنامه توسعه پایدار محیط جغرافیایی، ۱(۱): ۳۲-۵۵.
- قربانی، رسول؛ محمودزاده، حسن؛ حسین پور، مازیار (۱۳۹۷). ارزیابی شاخص‌های کالبدی مسکن با رویکرد توسعه پایدار (مطالعه موردی: مناطق ۲ و ۴ شهر تبریز)، فصلنامه جغرافیا، ۱۶(۵۶): ۱۰۷-۹۰.
- کاظمیان، غلامرضا، قربانی زاده، وجه‌الله و سعید شفیعا (۱۳۹۱). دستیابی به توسعه پایدار محلی از طریق ظرفیت اجتماعی ساکنین و فعالان اقتصادی محله غیر رسمی (مطالعه موردی: محله شمیران نو)، فصلنامه مطالعات شهری، ۱(۴): ۱-۱۰.
- لطفی، صدیقه؛ بردی آنا مراد نژاد، رحیم؛ واحدی، حیدر (۱۳۹۴). ارزیابی مؤلفه‌های کالبدی فضاهای عمومی و تأثیر آن در احساس امنیت اجتماعی شهروندان بابل‌سر. فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۴(۱): ۱۵۲-۱۳۱.
- مبارکی و همکاران (۱۳۹۳). بررسی توان‌ها و محدودیت‌های توسعه شهر ارومیه، کانون ملی معماری ایران، همایش ملی معماری، عمران و توسعه نوین شهری تبریز. urmiainfo.com/urmia-city

متقی، افشین؛ قربانی سپهر، آرش؛ سلطان محمدی، زهرا (۱۳۹۸). **واکاوی نقش دولت‌های محلی در توسعه پایدار شهری (نمونه موردی: شهرهای ایران)**، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۱(۴): ۳۴۹-۳۲۶.

مدیری، آتوسا (۱۳۸۵). **جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر**، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، ۶(۲۲): ۲۸-۱۱.

معصوم، جلال؛ علی‌آبادی، جواد (۱۳۸۱). **چالش‌های مدیریت شهری در ایران**، ماهنامه شهرداری‌ها، ۳(۳۵): ۳۱-۲۵.

منصور، جهانگیر (۱۳۸۲). **مجموعه قوانین و مقررات مربوط به شهرداری**، تهران: نشر دوران.

Abbott, C. and Marsden, S. (2008). **Tigers and Dragons: Sustainable Security in Asia and Australia**, London Singapore: Oxford Research Group and the Singapore Institute of International Affairs.

Alev, Taskin Gumus (2006). **Evaluation of hazardous waste transportation firms by using a two step fuzzy AHP and TOPSIS methodology**, Vol. 36, No. 2.

Almashat, A. M. (1985). **National Security in the Third World**, S.S.A: West View Press.

Carr, R.K & et al (1964). **American Democracy in Theory and Partice**, New York: Holt, Rinehart and Winston Caulfield.

Cowan, R (2005). **The dictionary of urbanism**, London, and Street Wise Press.

Cozens, P. (2008). **Crime Prevention Through Environmental Design**. Environmental Criminology and Crime Analysis, 14(4), 153-177.

Gru nkemeyer, W. & Moss, M. (1999). **Key Concepts in Sustainable Development. Web Book of Regional Science**. Regional Research Institute. West Virginia University. Retrieved from <http://www.rrri.wvu.edu>.

Luke, T.W. (2005). **Neither sustainable nor development: Reconsidering sustainability in development**. Sustainable Development, 13:228:338.

Maclaren, V (1996). **Urban sustainability reporting**. Journal of the American Planning Associatio.

Mandeli, Khalid Nasraddin (2008). **The realities of integrating physical planning and local management into urban development**, A case study of Jeddah, Saudi Arabia. Habitat International Journal, Volume 32, Issue 4.

Mathie, A. & Cunningham, G. (2008). **From Clients to Citizens: Communities changing the course of their own development**, London: Intermediate Technology Publication Ltd.

Mcgillivray, M. (1991). **The Human Development Index: Yet another Redundant Composite Development Indicator?** World Development, 19 (10): 1461-1468.

Newman, O. (1973). **Defensible Space: People and Design in the Violent City**, London.

Pacione, M. (2005). **Urban Geography: a Global Perspective**, Routledge.

Power, A. (2004). **Neighbourhood Management and the Future of Urban Areas**, Centre for Analysis of Social Exclusion, London School of Economics.

Smith, Gayle (1964). http://www.americanprogress.org/issues/2008/06/sustainable_security.html.

Taylor, J.P. Flint C. (2000). **Political Geography World-Economy**, Nation-State, and Locality.

Todaro, M.P. (1989). **Economic Development in the Third World**. Longman, New York: 108-113.

World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). **Our common future**. Oxford University Press.

Young, Jou Lai, Ting, Yun Liu, Ching, Lai Hwang. (2012). **TOPSIS for MODM**, 76(3).